

**Ocena sytuacji na wielkopolskim rynku pracy
i realizacji zadań w zakresie
polityki rynku pracy w 2004 roku**

SPIS TREŚCI

CHARAKTERYSTYKA REGIONU	4
STRUKTURA BEZROBOCIA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM.....	7
Wykształcenie bezrobotnych.....	8
Staż pracy bezrobotnych	9
Czas pozostawania bez pracy	11
KATEGORIE BEZROBOTNYCH.....	11
Kobiety	11
Mieszkańcy terenów wiejskich.....	12
Osoby niepełnosprawne.....	12
Bezrobotni w wieku 18-24 lata	13
Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy.....	14
Zwolnienia grupowe.....	14
AKTYWIZACJA ZAWODOWA BEZROBOTNYCH.....	15
Nowe rejestracje i wyłączenia z ewidencji	15
Podjęcia pracy	16
Oferty pracy	17
Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu	18
Struktura wydatków Funduszu Pracy w 2004 r.....	18
ZAWODY OSÓB BEZROBOTNYCH	21
REALIZACJA PROGRAMÓW AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ W WIELKOPOLSCE.....	23
Realizacja Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów „Pierwsza Praca”.....	24
Programy realizowane we współpracy z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	26
Programy zainicjowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu.....	27
<i>Program „Rowy”</i>	<i>27</i>
<i>Program „Lepsza droga”</i>	<i>27</i>
<i>Program „Zielone wakacje”</i>	<i>28</i>
<i>Ramowy Plan Działań na rzecz Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych</i>	<i>30</i>
Programy aktywizacji zawodowej realizowane w powiatach Wielkopolski	30

REALIZACJA PROGRAMÓW UNII EUROPEJSKIEJ.....	30
Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich	31
Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	31
Zakończenie realizacji Programu Phare 2001	32
PORADNICTWO ZAWODOWE I POŚREDNICTWO PRACY.....	34
Doradztwo zawodowe	34
Kluby pracy	34
Pośrednictwo pracy za granicą	35
<i>Zatrudnienie sezonowe.....</i>	<i>35</i>
<i>Zatrudnienie długookresowe.....</i>	<i>37</i>
Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego.....	38
WSPÓŁPRACA WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY W POZNANIU Z PARTNERAMI RYNKU PRACY	38
Akademickie biura karier	39
Gminne centra informacji	39
Model Partnerstwa Lokalnego.....	42
Inicjatywa wspólnotowa EQUAL	43
TENDENCJE NA WIELKOPOLSKIM RYNKU PRACY W 2004 roku	44
PODSUMOWANIE	45
PUBLIKACJE WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY W POZNANIU	51

CHARAKTERYSTYKA REGIONU

Województwo wielkopolskie jest drugim pod względem powierzchni województwem w kraju i zajmuje 29826 km kwadratowych. Tworzy je 35 powiatów (w tym: 31 powiatów ziemskich oraz 4 miasta na prawach powiatu: Poznań, Kalisz, Konin i Leszno) oraz 226 gmin (19 miejskich, 89 miejsko-wiejskich i 118 wiejskich).

Zróżnicowany przemysł, wysokotowarowe rolnictwo, dobrze rozwinięte usługi i wciąż rozbudowywana infrastruktura tworzą dobre warunki dla rozwoju regionu. Przemysł stanowi źródło utrzymania dla około 30% ogółu pracujących i dostarcza główną część produktu krajowego brutto wytwarzanego w Wielkopolsce. Cechą charakterystyczną wielkopolskiego przemysłu jest zdecydowana przewaga przedsiębiorstw małych i średnich, których zaletą jest duża mobilność i elastyczność w dostosowywaniu się do reguł gry rynkowej. Działalność produkcyjną przemysłu Wielkopolski cechuje największy udział branż spożywczych oraz znaczna różnorodność pozostałych gałęzi. Poza przemysłem spożywczym, znaczący udział w strukturze sprzedaży ma produkcja pojazdów mechanicznych, produkcja drewna i wyrobów z drewna łącznie z meblami, produkcja maszyn i urządzeń oraz maszyn i aparatury elektrycznej. Produkcja artykułów spożywczych opiera się na doskonałej bazie surowcowej wielkopolskiego rolnictwa. Wielkopolska to region o dużych zasobach ziem wykorzystywanych rolniczo. Dwie trzecie, tj. blisko 1,8 mln ha powierzchni województwa stanowią użytki rolne.

Według danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu na dzień 30 czerwca 2004 roku na terenie województwa wielkopolskiego zarejestrowane były 333653 podmioty gospodarcze, z czego 97,1% to podmioty działające w sektorze prywatnym.

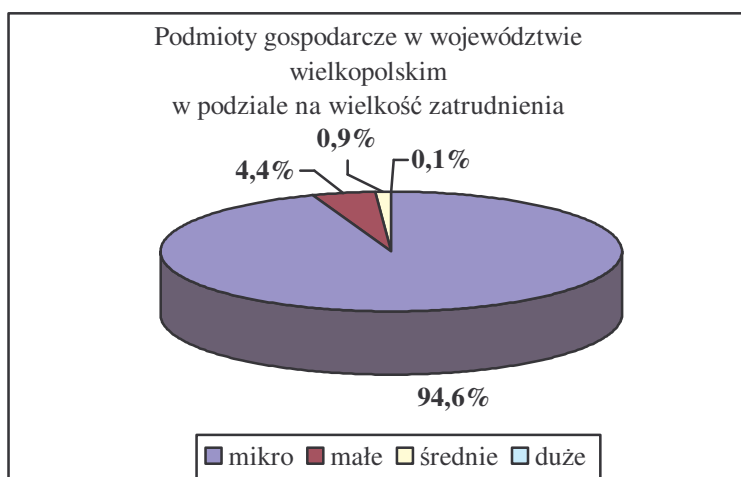
Liczba podmiotów gospodarczych w województwie wielkopolskim wg stanu na 30 czerwca 2004r.

Podmioty gospodarcze	Sektor publiczny		Sektor prywatny		Ogółem	
	Liczba podmiotów	Udział %	Liczba podmiotów	Udział %	Liczba podmiotów	Udział %
MIKRO	5 196	53,9	310 372	95,7	315 568	94,6
MAŁE	3 414	35,3	11 233	3,5	14 647	4,4
ŚREDNIE	883	9,1	2 108	0,7	2 991	0,9
DUŻE	168	1,7	279	0,1	447	0,1
Razem	9 661	100,0	323 992	100,0	333 653	100,0

Najliczniejszą kategorią są podmioty zatrudniające od 0 do 9 pracowników, określane mianem mikroprzedsiębiorstw, stanowią one 94,6% ogólnej liczby podmiotów (315568). Małe przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 osób stanowią w Wielkopolsce 4,4% (14647),

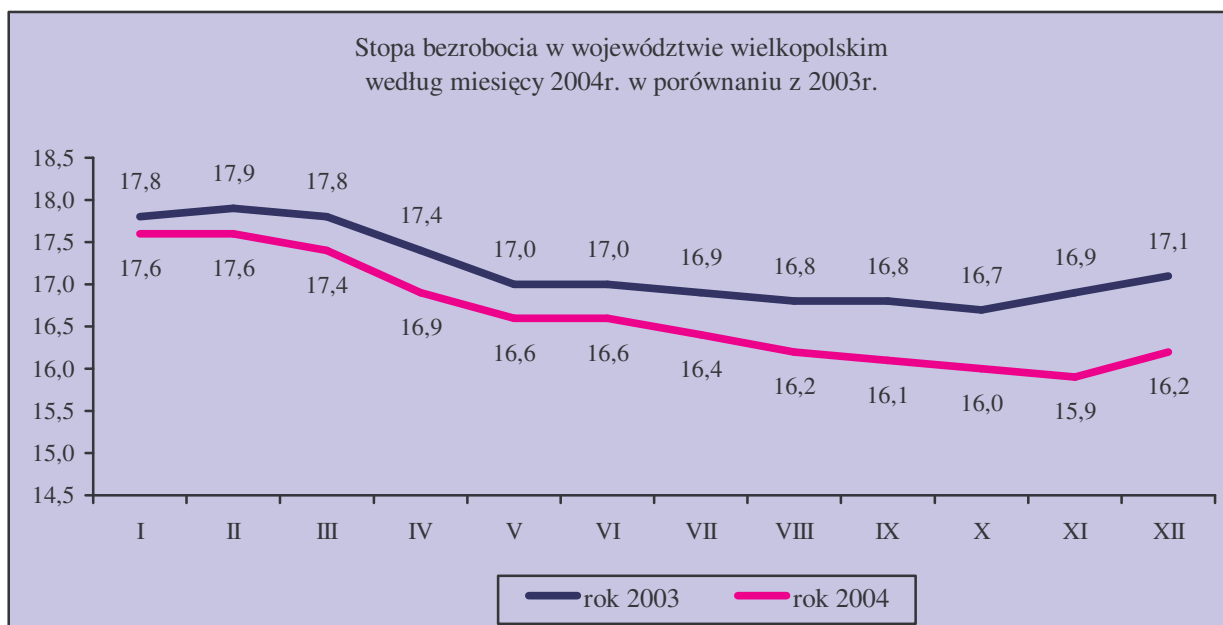
średnio zatrudniające od 50 do 249 pracowników stanowią 0,9% (2991). Natomiast duże, czyli zatrudniających powyżej 250 pracowników stanowią zaledwie 0,1% (447).

Współpraca powiatowych urzędów pracy z małymi firmami, stanowiącymi 94,6% wszystkich przedsiębiorców w Wielkopolsce, jest zdecydowanie zbyt wąska. Urzędy pracy współpracują z 12,1% podmiotów gospodarki narodowej, które działają na terenie Wielkopolski. Mimo trudności z nawiązywaniem współpracy z pracodawcami, należy zintensyfikować działania w tym zakresie.

Pod względem liczby mieszkańców Wielkopolska zajmuje trzecie miejsce w kraju, wg stanu na 30 czerwca 2004 roku ludność województwa wyniosła ogółem 3362011 osób. W populacji dominująca jest grupa w wieku produkcyjnym, ich liczba wyniosła 2144223 osoby, co stanowi 63,8% ludności województwa. Województwo cechuje wzrostowy trend liczby ludności, zarówno z tytułu salda migracji, jak i przyrostu naturalnego. Dodatkowo saldo migracji świadczy o dużej atrakcyjności województwa na tle innych regionów kraju. Prawie 34% mieszkańców to ludzie młodzi w wieku od 18-39 lat. Struktura wiekowa, a także umiejętność szybkiej adaptacji do działalności w warunkach gospodarki rynkowej sprzyjają powstawaniu nowych firm i nowych miejsc pracy.

W końcu grudnia 2004 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Wielkopolsce wynosiła 232251 osób. W stosunku do grudnia roku 2003 nastąpił spadek o 15618 osób, co stanowi 6,3%. Stopa bezrobocia dla województwa wyniosła w końcu grudnia 2004 r. 16,2%, czyli zmniejszyła o 0,9 punktu procentowego w stosunku do grudnia 2003 r. Wśród województw o najniższej stopie bezrobocia Wielkopolska znalazła się na czwartym miejscu po: małopolskim 15%, mazowieckim 15% oraz podlaskim 15,9%. Stopa bezrobocia dla kraju wyniosła w końcu grudnia 19,1% i zmalała o 0,9 punktu procentowego w porównaniu z grudniem 2003r.

Na terenie województwa najniższa stopa bezrobocia w końcu 2004r. wystąpiła w powiecie poznańskim 7,8%, a następnie w kępińskim 9,2%, grodziskim 11% i wolsztyńskim 11,4%. Powiatami o najwyższej stopie bezrobocia są: złotowski 26,8% i wągrowiecki 26,1%, a następnie powiaty: śłupecki 25,7% i kolski 24,9%.

W stosunku do analogicznego okresu 2003 r. w 30 powiatach województwa zanotowano spadek stopy bezrobocia, z czego największy w kępińskim o 3,8 punktu proc., następnie w czarnkowsko-trzcianeckim i wolsztyńskim o 2,9 punktu procentowego oraz w krotoszyńskim o 2,6 punktu. Wzrost stopy bezrobocia zanotowano w powiecie średzkim o 0,4 punktu procentowego.

W celu poprawienia sytuacji na rynku pracy, przeciwdziałania bezrobociu oraz zwiększenia aktywności osób poszukujących zatrudnienia na wielkopolskim rynku pracy, urzędy pracy realizowały w 2004 roku wiele projektów. Kontynuowano działania w ramach rządowego Program „Pierwsza Praca” oraz z inicjatywy Wojewódzkiego Urzędu Pracy wojewódzkie programy przeciwdziałania bezrobociu – „Rowy”, „Lepsza droga” oraz „Zielone wakacje”, projekty finansowane z funduszy Unii Europejskiej oraz ustawowe działania urzędu, takie jak doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy krajowe i zagraniczne oraz kierowanie poborowych (przeważnie bezrobotnych) do odbycia zastępczej służby wojskowej. Duże znaczenia miała współpraca z partnerami rynku pracy.

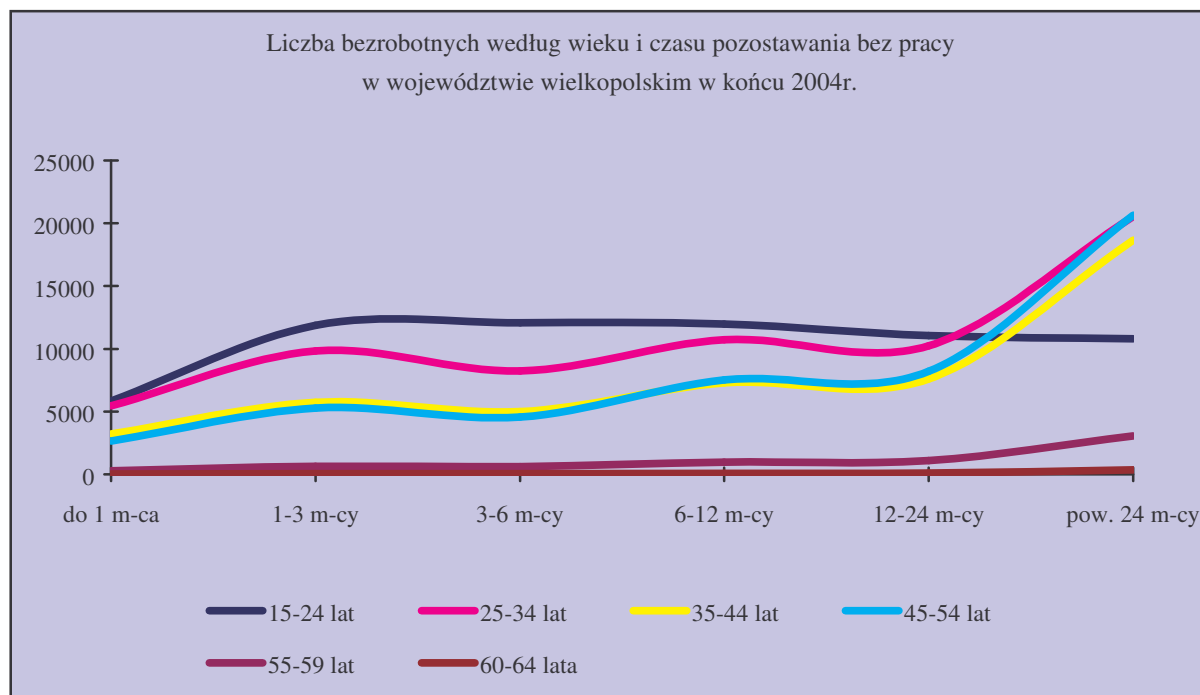
STRUKTURA BEZROBOCIA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM

W województwie wielkopolskim w końcu 2004 r. liczba bezrobotnych wynosiła 232 251 osób. Najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby młode do 34 roku życia, stanowią 55,4% (tj. 128660 osób) ogółu bezrobotnych. Osoby w wieku 35-54 lat stanowią 41,5% (tj. 96295 osób), a powyżej 55 roku życia 3,1% (tj. 7296 osób) bezrobotnych.

Zmiany liczby bezrobotnych w województwie wielkopolskim w 2004r. według podziału na kategorie wiekowe

wyszczególnienie	15-24 lat	25-34 lat	35-44 lat	45-54 lat	55-59 lat	60-64 lat
rok 2004	63 654	65 006	47 452	48 843	6 638	658
rok 2003	73 343	69 870	52 066	47 090	4 954	546
% wzrost/spadek liczby bezrobotnych w 2004r. w stosunku do 2003r.	-13,2	-7,0	-8,9	3,7	34,0	20,5

Odsetek bezrobotnych w 2004r. w porównaniu z 2003r. w kategoriach 15–24 lat, 25-34 lat oraz 35-44 lata zmniejszył się odpowiednio o 2,2; 0,2 i 0,6 punktu procentowego, natomiast w kategoriach 45-54 lata oraz 55-59 lat wzrósł odpowiednio o 2,0 i 0,9 punktu, co wynika z niechęci pracodawców do zatrudniania osób starszych, które często mają większy problem z przekwalifikowaniem się i dostosowaniem do potrzeb pracodawcy. Wśród grupy osób bezrobotnych po 60 roku życia odsetek zwiększył się o 0,1 punktu proc.

Jak widać na powyższym wykresie, największa jest liczba osób bezrobotnych w wieku 15-24 lata. Charakterystyczną cechą w przypadku tej kategorii wiekowej jest fakt, że liczba

bezrobotnych zmniejsza się w miarę upływu czasu pozostawania bez pracy. W trudnej sytuacji znajdują się bezrobotne osoby w wieku 25-34 lata – ich liczba jest wprawdzie nieco niższa niż osób w wieku 15-24 lata, lecz wzrasta gwałtownie po upływie 12 miesięcy pozostawania bez pracy. W przypadku osób w wieku 35-44 lata i 45-54 lata liczba osób bezrobotnych kształtuje się na jednakowym poziomie i wzrasta proporcjonalnie do wydłużania się okresu pozostawania bez pracy. Również w tej grupie następuje gwałtowny wzrost liczby bezrobotnych w momencie wejścia do grupy długotrwale bezrobotnych. Zdecydowanie najniższa jest liczba osób w wieku 60-64 lata. Utrzymuje się ona zasadniczo na takim samym poziomie bez względu na czas bezrobotnych pozostawania bez pracy, jedynie w przypadku osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy nieznacznie wzrasta.

Wykształcenie bezrobotnych

Z analizy struktury wykształcenia wynika, że pod względem poziomu wykształcenia najwięcej jest bezrobotnych bo aż 36,8% z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Kolejna grupa to bezrobotni posiadający wykształcenie gimnazjalne i niższe, stanowią oni 31,2% ogółu bezrobotnych. Najmniej bezrobotnych jest z wykształceniem wyższym 4,3% oraz średnim ogólnokształcącym 6,1%.

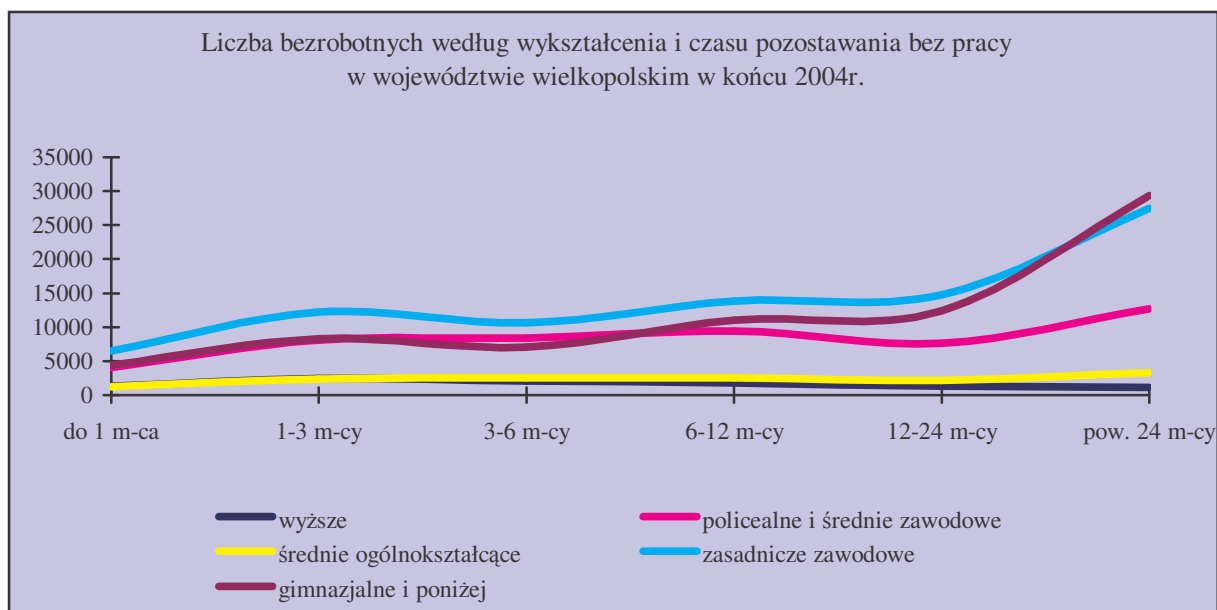
Zmiany liczby bezrobotnych w województwie wielkopolskim w 2004r. według wykształcenia

wyszczególnienie	wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i niższe	łącznie
rok 2004	10 084	50 214	14 152	85 322	72 479	232 251
rok 2003	8 942	51 166	13 638	97 487	76 636	247 869
% wzrost/spadek liczby bezrobotnych w 2004r. w stosunku do 2003r.	12,8	-1,9	3,8	-12,5	-5,4	-6,3

W porównaniu z grudniem 2003r. odsetek bezrobotnych na poszczególnych poziomach wykształcenia zmienił się w następujący sposób:

- z wykształceniem wyższym wzrost o 0,7 punktu procentowego,
- z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym wzrost o 0,9 punktu procentowego,
- z wykształceniem średnim ogólnokształcącym wzrost o 0,6 punktu procentowego,
- z wykształceniem zasadniczym zawodowym spadek o 2,5 punktu procentowego,
- z wykształceniem gimnazjalnym i niższym wzrost o 0,3 punktu procentowego.

Przyczyną powyższych zmian jest ogólna tendencja do wzrostu poziomu wykształcenia społeczeństwa.

W najtrudniejszej sytuacji znajdują się osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne i niższe oraz zasadnicze zawodowe. Liczba osób bezrobotnych w obu tych kategoriach gwałtownie wzrasta z chwilą, gdy okres pozostawania bez pracy przekracza 12 miesięcy, wzrost ten utrzymuje się w miarę wydłużania się okresu pozostawania bez pracy. W przypadku osób z wykształceniem policealnych i średnim zawodowym pozostających bez pracy do dwunastu miesięcy, sytuacja kształtuje się podobnie jak dla osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. Dla tej grupy bezrobotnych nie ma jednak takiego znaczenia wejście w długotrwałe bezrobocie, bowiem wzrost liczby bezrobotnych po upływie 12 miesięcy pozostawania bez zatrudnienia jest znacznie łagodniejszy, aniżeli w przypadku opisanych powyżej grup. Zdecydowanie najmniej dotkliwie skutki długotrwałego bezrobocia odczuwają osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz wyższym. Osób z takim wykształceniem jest najmniej wśród bezrobotnych, a ich liczba w miarę upływu czasu pozostawania bez pracy wzrasta w minimalnym stopniu.

Staż pracy bezrobotnych

Wśród grupy bezrobotnych osoby dotychczas niepracujące stanowią 19,9%. Bezrobotni ze stażem stanowią:

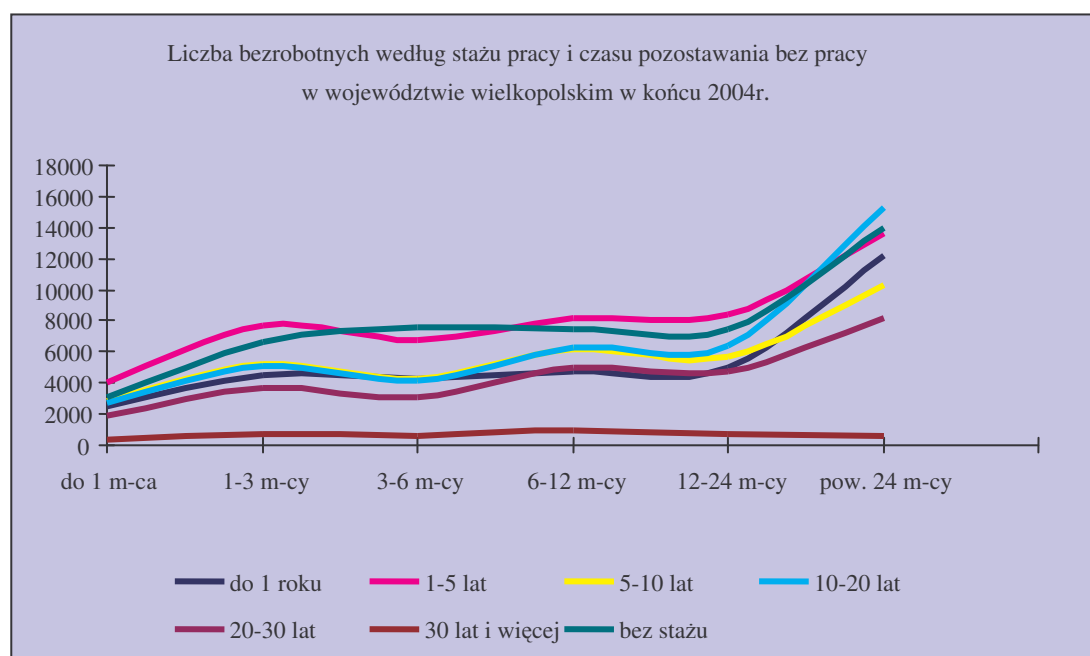
- do 1 roku - 14,2%,
- od 1 do 5 lat - 20,9%
- od 5 do 10 lat - 14,8%,
- od 10 do 20 lat - 17,2%,
- od 20 do 30 lat - 11,4%.

Najmniej jest osób z ponad 30-letnim doświadczeniem zawodowym – 1,6%.

Zmiany liczby bezrobotnych w województwie wielkopolskim w 2004r. – według podziału na staż pracy

lata	do 1 roku	1-5	5-10	10-20	20-30	30 i więcej	bez stażu	łącznie
2004	33 081	48 531	34 413	39 862	26 538	3 700	46 126	232 251
2003	35 573	50 864	36 832	42 922	27 407	3 278	50 993	247 869
% wzrost/spadek liczby bezrobotnych w 2004r. w stosunku do 2003r.	-7,0	-4,6	-6,6	-7,1	-3,2	12,9	-9,5	-6,3

W porównaniu z analogicznym okresem roku 2003 zwiększył się odsetek bezrobotnych mających staż pracy 1-5 lat o 0,4 punktu procentowego, 20 do 30 lat oraz powyżej 30 lat o 0,3 punktu procentowego. Znacznie zmniejszył się odsetek osób bezrobotnych bez stażu pracy o 0,7 punktu procentowego, zmalał również ze stażem do 1 roku o 0,2 punktu proc. natomiast ze stażem 5-10 lat i 10-20 lat o 0,1 punktu.

Najtrudniej kształtuje się sytuacja osób bez stażu pracy oraz posiadających staż pracy od 1 roku do 5 lat. W obu kategoriach liczba osób jest podobna, w obu też w momencie upłynięcia 12 miesięcy pozostawania bez pracy następuje jej wyraźny wzrost, przy czym w miarę wydłużania się tego okresu liczba bezrobotnych bez stażu pracy przewyższa liczbę osób o stażu 1-5 lat. Znacznie niższa jest liczba osób bezrobotnych o stażu pracy do jednego roku, wzrasta ona jednak gwałtownie po upływie roku pozostawania bez pracy, by zbliżyć się do liczby bezrobotnych w dwóch opisanych powyżej kategoriach. Liczba osób o stażu pracy od 5 do 10 lat oraz od 10 do 20 lat w przypadku osób pozostających bez pracy poniżej roku kształtuje się niemal identycznie. W przypadku bezrobotnych o stażu 10-20 lat wejście w długotrwałe bezrobocie powoduje gwałtowny wzrost ich liczby, która w miarę wydłużania się

okresu pozostawania bez pracy przewyższa liczbę bezrobotnych należących do innych kategorii. Dynamika zmian liczby bezrobotnych o stażu pracy od 20 do 30 lat kształtuje się podobnie jak w przypadku grupy o stażu 5-10 lat, jednak liczba ta jest nieco niższa. Zdecydowanie najmniej jest wśród bezrobotnych osób posiadających staż pracy powyżej 30 lat. W przypadku tej grupy bezrobotnych okres pozostawania bez pracy wywiera jedynie minimalny wpływ na ich liczbę.

Czas pozostawania bez pracy

W 2004r. zmniejszyła się liczba bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy o 11283 osoby, tj. o 9,1 % i wyniosła 112370 osób (w tym liczba osób pozostających bez pracy powyżej 24 m-cy spadła o 1,9% i wyniosła 74064 osoby, tj. 31,9% ogólnej liczby bezrobotnych). W końcu grudnia 2004 r. długotrwale bezrobotni stanowili 48,4% ogólnej liczby bezrobotnych wobec 49,9% w końcu grudnia 2003r. Spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych związany jest m.in. z realizacją działania 1.3 SPO RZL.

KATEGORIE BEZROBOTNYCH

Udział wybranych kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych

kategorie bezrobotnych	dane z końca 2004 roku		dane z końca 2003 roku	
	liczba bezrobotnych	% udział poszczególnych kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	liczba bezrobotnych	% udział poszczególnych kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych
liczba bezrobotnych ogółem	232 251	-	247 869	-
liczba bezrobotnych kobiet	127 938	55,1	132 100	53,3
liczba bezrobotnych mężczyzn	104 313	44,9	115 769	46,7
liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi	105 810	45,6	112 966	45,6
liczba bezrobotnej młodzieży 18-24 lata	63 654	27,4	73 338	29,6
liczba bezrobotnych niepełnosprawnych	6 109	2,6	5 698	2,3
liczba osób z prawem do zasiłku	38 333	16,5	43 100	17,4
liczba osób poprzednio pracujących	186 125	80,1	196 879	79,4
liczba osób zwolnionych z przyczyn dot. zakładu pracy	14 903	6,4	18 819	7,6

Kobiety

Liczba bezrobotnych kobiet na koniec grudnia 2004 roku wynosiła 127938 osób, tj. 55,1% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. W porównaniu z grudniem 2003 roku udział

procentowy kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych zwiększył się o 1,8 punktu procentowego.

Najniższy odsetek kobiet (poniżej 50%) odnotowano w powiecie: grodziskim 41,5% oraz wolsztyńskim 48,6%, natomiast najwyższy w powiecie kępińskim 72,8% (tak wysoki odsetek kobiet w powiecie kępińskim wynika z faktu, że nastąpił spadek bezrobocia o 32,2% w stosunku do 2003 r. w związku z dużą ilością podjęć pracy przez mężczyzn w branży tapicersko-meblowej, natomiast liczba bezrobotnych kobiet utrzymała się na tym samym poziomie), krotoszyńskim 59,7%, obornickim 59,1%, wrzesińskim 58,0% oraz międzychodzkiem 57,9%.

Utrudnienia, jakie na rynku pracy mogą spotkać kobiety poszukujące zatrudnienia wynikają ciągle jeszcze ze stereotypów, jakimi kierują się pracodawcy. W naszym społeczeństwie wciąż obserwuje się tradycyjne podejście do podziału pracy i obowiązków rodzinnych, obciążających prawie wyłącznie kobiety i sprawiające, że postrzegane są one jako mniej atrakcyjni pracownicy. Pracodawcy traktują przywileje socjalne kobiet jako dyskwalifikujące, preferując tym samym mężczyzn jako bardziej dyspozycyjnych. Kolejną istotną przyczyną jest brak odpowiednich rozwiązań prawnych i instytucjonalnych, które mogłyby wspierać mobilność zawodową kobiet. Efektem takiej sytuacji jest także niższy poziom wynagrodzenia kobiet niż mężczyzn, nawet przy pracy na tych samych stanowiskach.

Mieszkańcy terenów wiejskich

Liczba bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie w województwie wielkopolskim wyniosła na koniec grudnia 2004 roku 105810 osób, czyli 45,6% ogółu zarejestrowanych, w tym kobiety stanowiły 54,4% (57552 osoby), a osoby pobierające zasiłek 16,0% (16955 osób).

Największym odsetkiem bezrobotnych zamieszkałych na wsi charakteryzuje się podregion koniński 57,6% (24959 osób) ogółu bezrobotnych mieszkańców terenów wiejskich. Wśród powiatów najwyższy odsetek zamieszkałych na wsi występuje w powiecie wolsztyńskim 74,8% i pleszewskim 71,8%.

W stosunku do analogicznego okresu w 2003 roku, populacja bezrobotnych zamieszkałych na wsi zmniejszyła się o 6,3% (wśród bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie nastąpił spadek liczby kobiet o 1550 tj. 2,6% oraz spadek liczby mężczyzn o 5606 tj. 10,4%).

Osoby niepełnosprawne

Grupą społeczną, która w bardzo wysokim stopniu odczuwa trudną sytuację na rynku pracy, są osoby niepełnosprawne. Mają one trudności ze znalezieniem oraz utrzymaniem miejsca pracy. Są też grupą o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia, co zmniejsza zainteresowanie potencjalnych pracodawców ich zatrudnieniem.

Z danych powiatowych urzędów pracy wynika, że na koniec grudnia 2004 roku zarejestrowanych było łącznie w województwie 6109 osób bezrobotnych niepełnosprawnych tj. 2,6% ogółu bezrobotnych (w tym 3130 kobiet) oraz 2467 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy (w tym 981 kobiet).

W 2004 roku liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych wzrosła o 7,2% w stosunku do roku poprzedniego. Równocześnie liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy uległa zmniejszeniu o 11,9%.

Bezrobotni w wieku 18-24 lata

Młodzież w końcu grudnia 2004 roku stanowiła 27,4% ogólnej liczby bezrobotnych (tj. 63654 osoby). Największy odsetek młodzieży odnotowujemy w powiecie: grodziskim 37,4%, kępińskim 33,2%, śremskim 32,9% oraz nowotomyskim i wolsztyńskim po 32,6%. Najmniejszy odsetek natomiast w powiecie poznańskim 20,6%, pilskim 24,4%, złotowskim 24,8% oraz chodzieskim 25,2%.

W stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego liczba bezrobotnych w tej grupie uległa obniżeniu o 9684 osoby, na co wpływ miała m.in. realizacja działania 1.2 Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich *Wspieranie młodzieży na rynku pracy* oraz kontynuacja programu Pierwsza Praca, w ramach którego 9202 osoby podjęły pracę.

Wśród bezrobotnej młodzieży więcej jest osób zamieszkałych na wsi – 52,5% (dla porównania udział mieszkańców wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosi 45,6%).

Bezrobotni uprawnieni do otrzymywania zasiłku

W końcu grudnia 2004 roku do pobierania zasiłku uprawnionych było 16,5% ogółu bezrobotnych (tj. 38333 osoby). W stosunku do 2003 roku odsetek ten zmalał o 0,9 punktu procentowego (tj. o 4767 osób).

Bezrobotni z prawem do zasiłku w województwie wielkopolskim

wyszczególnienie	liczba bezrobotnych ogółem	liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	% udział bezrobotnych z prawem do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych	% wzrost/spadek liczby bezrobotnych z prawem do zasiłku w 2004r. w stosunku do 2003r.
rok 2004	232 251	38 333	16,5	-11,1
rok 2003	49 338	43 100	17,4	-

Najwyższy odsetek zasiłkobiorców występuje w powiecie: obornickim 22,4%, jarocińskim 21,9%, gnieźnieńskim 21,4%, gostyńskim i złotowskim po 21,3%. Najniższy

natomiast (poniżej 12%) w kaliskim 8,0%, kępińskim 10,6%, śremskim 10,8 oraz kolskim i szamotulskim 11,4%.

Na przestrzeni lat polityka zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu koncentrowała się głównie na wypłacaniu zasiłków dla bezrobotnych, podczas gdy dużo skuteczniejszym sposobem przeciwdziałania bezrobociu jest aktywizacja zawodowa. W 1999 roku odsetek osób posiadających prawo do zasiłku wyniósł 24,3%. W kolejnych latach malała liczba osób uprawnionych do zasiłku i w końcu 2004 roku prawo to posiadało 16,5% bezrobotnych. Jest to w części efektem unormowań prawnych znacznie zaostrzających warunki przyznawania zasiłku dla bezrobotnych. Jednak zmniejszenie kosztów wypłacanych zasiłków umożliwia przeniesienie części funduszy i tym samym zwiększenie środków na programy aktywizujące. Więcej osób można było skierować do prac interwencyjnych, robót publicznych, udzielano więcej pożyczek oraz dotacji na prowadzenie własnej działalności. Dużą popularnością cieszyły się także szkolenia, staże oraz przygotowania zawodowe w miejscu pracy. Działania te miały jeden cel – usprawnić model aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.

Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy

Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy to 14903 osoby, co stanowi 6,4% ogółu zarejestrowanych (w grudniu 2003r. 7,6%). Najwyższy odsetek tej grupy bezrobotnych wystąpił w końcu grudnia 2004 roku w powiatach: kaliskim 11,8%, konińskim 10,0%, kępińskim 9,4%, ostrowskim 9,3% oraz gnieźnieńskim 9,1%. Najniższy odsetek odnotowujemy w powiatach: obornickim 0,7%, grodziskim 1,3%, wrzesińskim 1,4% i rawickim 1,7%.

Wśród osób bezrobotnych zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy prawo do zasiłku posiadało 33,7%. Kobiety stanowią 59,6% bezrobotnych zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Zwolnienia grupowe

Według informacji otrzymanych z powiatowych urzędów pracy w województwie wielkopolskim, w 2004 roku 122 pracodawców zgłosiło do urzędów pracy zamiar zmniejszenia zatrudnienia o 4482 osoby.

Zwolnienia w 2004 roku zgłosiło:

- z sektora publicznego 42 pracodawców (810 osób) – wzrost o 13,5% zakładów i spadek o 39,6% osób,
- z sektora prywatnego 80 pracodawców (3672 osoby) – spadek o 48,7% zakładów i o 44,1% osób.

Największa liczba osób, tj. 665 dotyczyła zgłoszeń zwolnień w zakładach cukrowniczych na terenie województwa.

Równie dużą liczbę osób tj. 487 zgłosiły do zwolnienia przedsiębiorstwa materiałów budowlanych, zakłady branży mięsnej 260 osób, sektor obronny 236 osób, zakłady branży tytoniowej 140 osób. Pozostałe sektory zgłosiły zwolnienia, które objęły ok. 100 pracowników.

W stosunku do roku 2003 nastąpiło zmniejszenie o 71 zakładów, tj. o 36,8% oraz spadek zgłoszonych osób do zwolnienia o 3430, tj. o 43,4%.

W 2004 roku 124 pracodawców zwolniło 4587 osób w stosunku do roku 2003, nastąpił spadek o 40,1% zakładów i o 29,7% osób.

Zwolnień dokonało:

- z sektora publicznego 38 pracodawców (699 osób) - wzrost o 5,6% zakładów i spadek o 18,8% osób,
- z sektora prywatnego 86 pracodawców (3888 osób) - spadek o 49,7% zakładów i o 31,3% osób.

W ramach pomocy dla pracodawców dokonujących zwolnień grupowych, w analizowanym okresie powiatowe urzędy pracy organizowały spotkania z kierownictwem w celu ustalenia dalszych działań związanych z dokonywanymi zwolnieniami grupowymi. Odbywały się także spotkania informacyjno-doradcze ze zwalnianymi pracownikami, których zapoznawano ze świadczonymi przez służby zatrudnienia usługami: w zakresie pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, rejestracji, możliwości przekwalifikowania, przepisami dotyczącymi przyznawania zasiłków dla bezrobotnych i świadczeń przedemerytalnych.

Pomoc pracodawcom i osobom zwalnianym w ramach zwolnień grupowych oferowały również Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP. W proponowanej ofercie były porady indywidualne i zajęcia warsztatowe mające wspierać w rozwiązywaniu problemów z poszukiwaniem pracy – pomoc w sporządzaniu dokumentów aplikacyjnych, w przygotowaniu do rozmowy kwalifikacyjnej a także wsparcie psychologiczne. Na podstawie podpisanych w 2004 r. przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu porozumień zrealizowano dwa programy outplacamentowe: z Telekomunikacją Polską i Invest Bankiem S.A.

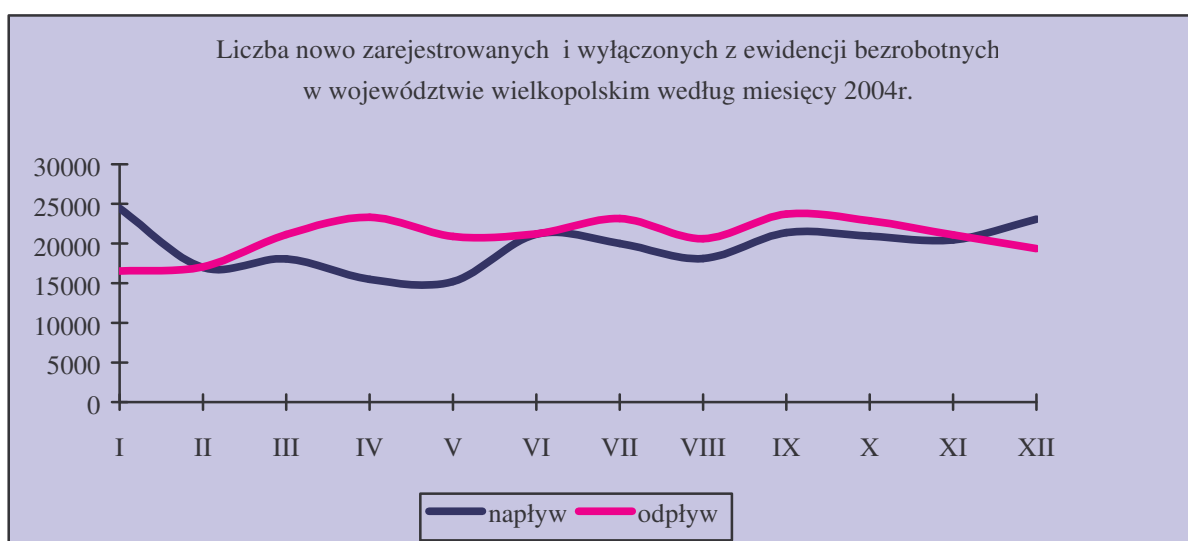
AKTYWIZACJA ZAWODOWA BEZROBOTNYCH

Nowe rejestracje i wyłączenia z ewidencji

W ciągu całego 2004 roku powiatowe urzędy pracy województwa wielkopolskiego zarejestrowały 235256 osób bezrobotnych (w tym 111568 kobiet). W porównaniu z 2003r. napływ do bezrobocia był większy o 12578 osób tj. 5,6%.

Wśród tej grupy 28,7% (tj. 67486 osób) zarejestrowało się po raz pierwszy, natomiast aż 71,3% (tj. 167770 osób) wróciło do urzędu pracy po raz kolejny (głównie po pracach sezonowych w kraju jak i za granicą m. in. w budownictwie, ogrodnictwie), a także po pracach okresowych np. zatrudnieniu w ramach robót publicznych oraz programów specjalnych. Ponownie rejestrowali się również bezrobotni po szkoleniu, rzadziej po zatrudnieniu w ramach prac interwencyjnych, odbytym stażu i przygotowaniu zawodowym w miejscu pracy). W 2004r. odsetek bezrobotnych poprzednio pracujących wyniósł 72,6% (tj. 170895 osób) a zwolnieni

z przyczyn dotyczących zakładu pracy stanowili 4,7% (tj. 11083 osoby).

W analizowanym okresie wyłączono z ewidencji 250874 osoby co w stosunku do poprzedniego roku stanowiło wzrost o 26827 osób tj. 12,0%. Najważniejszą przyczyną wyłączeń z ewidencji było podjęcie pracy przez 126138 osób (tj.50,3% odpływu). Częstym powodem skreślenia z rejestru bezrobotnych był fakt niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy - 75842 osoby (tj. 30,2% odpływu), co jest warunkiem posiadania statusu osoby bezrobotnej. Pozostałe przyczyny wyłączenia z ewidencji bezrobotnych to: rozpoczęcie szkolenia lub stażu (27532 osoby), dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego (8270 osób), nabycie praw emerytalnych lub rentowych (3524 osoby), nabycie uprawnień do świadczenia przedemerytalnego (221 osób) a także podjęcie nauki, ukończenie 60/65 lat i inne (9347 osób).

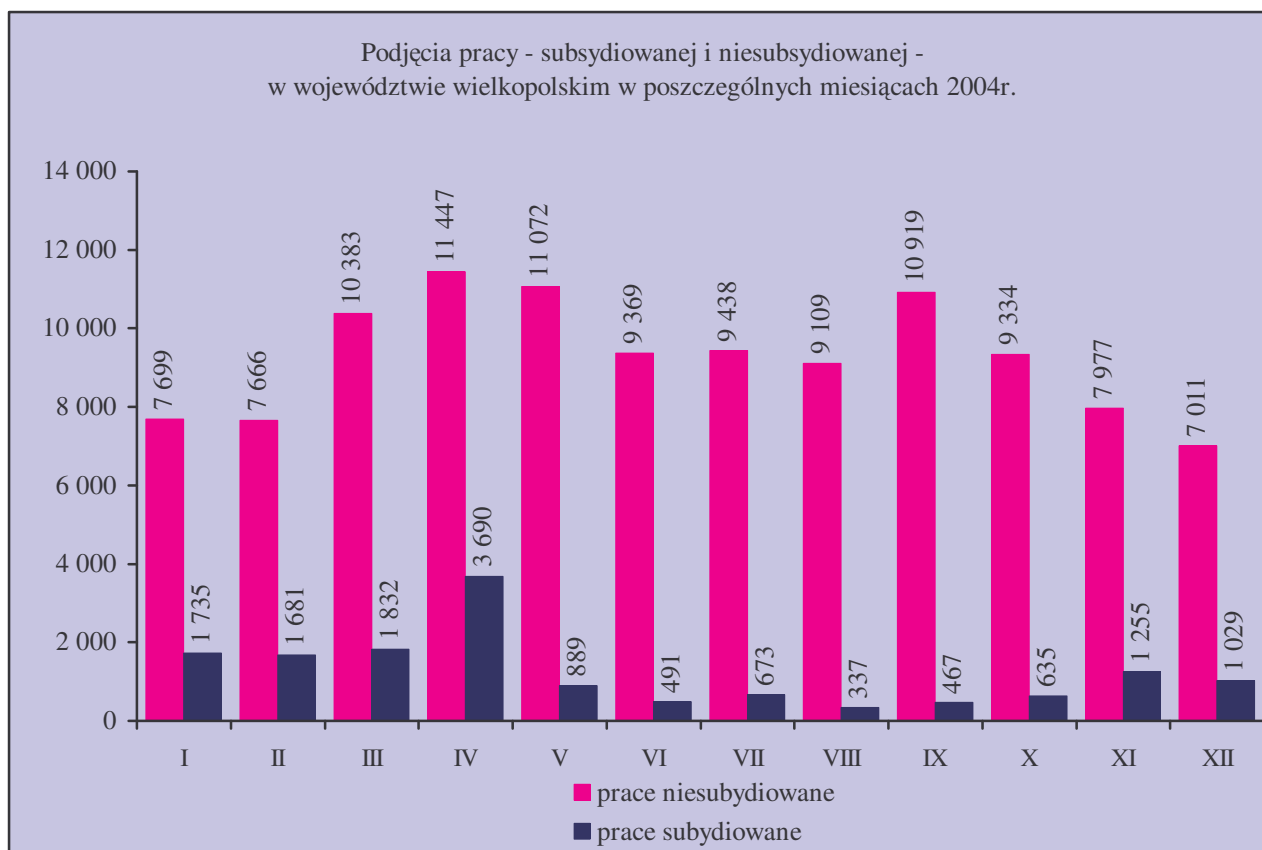
Wzrost odpływu uzasadnia duża liczba ofert pracy –75247 ofert – w stosunku do roku 2003 wzrost o 12,8%.

Podjęcia pracy

W roku 2004 pracę podjęło 126138 osób, w stosunku do roku 2003 nastąpił wzrost o 7517 osób tj. 6,3 %, z tego:

- 111424 (88,3%) podjęło pracę niesubsydiowaną,
- 14714 (11,7%) podjęło pracę subsydiowaną.

Wzrost podjęć pracy w 2004 r. wynika m.in. z ogólnego ożywienia gospodarczego, które zaowocowało zwiększeniem liczby ofert pracy (o 12,8%), a w konsekwencji wzrostem podjęć pracy.

Z ofert pracy subsydiowanej skorzystało 14714 osób, z czego w ramach prac interwencyjnych 6154 osoby, robót publicznych 5925 osób, pożyczek i dotacji na własną działalność gospodarczą lub utworzenie dodatkowego miejsca pracy 1056 osób oraz innych prac subsydiowanych* 1579 osób.

Oferty pracy

Ogółem w 2004 roku do powiatowych urzędów pracy wpłynęło 75247 ofert pracy, w stosunku do 2003 roku było ich więcej o 12,8% (66713 ofert pracy w 2003 roku) z tego:

- 29148 (38,7%) dotyczyło pracy subsydiowanej,
- 46099 (61,3%) dotyczyło pracy niesubsydiowanej,
- 14642 (19,5%) z zakładów sektora publicznego,
- 60605 (80,5%) z zakładów sektora prywatnego,
- 10814 (14,4%) dla absolwentów,
- 2450 (3,3%) dla osób niepełnosprawnych.

Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu

W ciągu roku 2004 aktywnymi formami przeciwdziałaniu bezrobociu objęto w Wielkopolsce 42246 osób. W stosunku do roku 2003 nastąpił wzrost o 1011 osób tj. 2,5%.

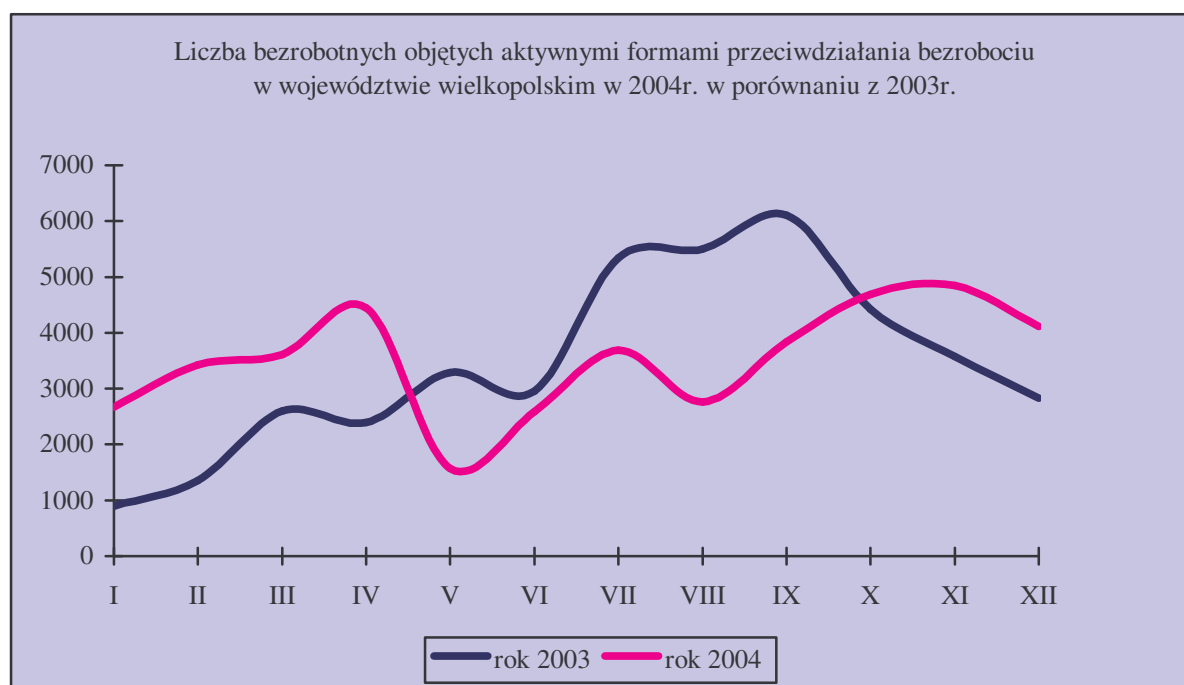
W skali województwa o 72,0% wzrosła aktywizacja osób bezrobotnych z tytułu udzielonych pożyczek i dotacji, 33,6% więcej osób skierowano na staż pracy i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy oraz 32,0% więcej osób skierowano na szkolenia w celu uzupełnienia bądź zmiany kwalifikacji zawodowych.

Powiatowe urzędy pracy województwa wielkopolskiego o 61,3% mniej osób bezrobotnych zaktywizowały w ramach innych prac subsydiowanych*, 34,6% mniej osób skierowano do pracy w ramach prac interwencyjnych oraz 7,5% mniej osób skierowano do pracy w ramach robót publicznych.

Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w województwie wielkopolskim w 2004 i 2003 roku

miesiące	prace interwencyjne	roboty publiczne	udzielone pożyczki i dotacje	szkolenia	staże i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	inne prace subsydiowane*	ogółem
rok 2004	6 154	5 925	1 056	12 285	15 247	1 579	42 246
rok 2003	9 410	6 407	614	9 309	11 411	4 084	41 235

*w 2004 r. inne prace subsydiowane objęły zatrudnienie bezrobotnych w ramach: umów absolwenckich, programów specjalnych, udzielonych pożyczek na utworzenie nowych miejsc pracy środków innych niż Fundusz Pracy, np. PFRON.

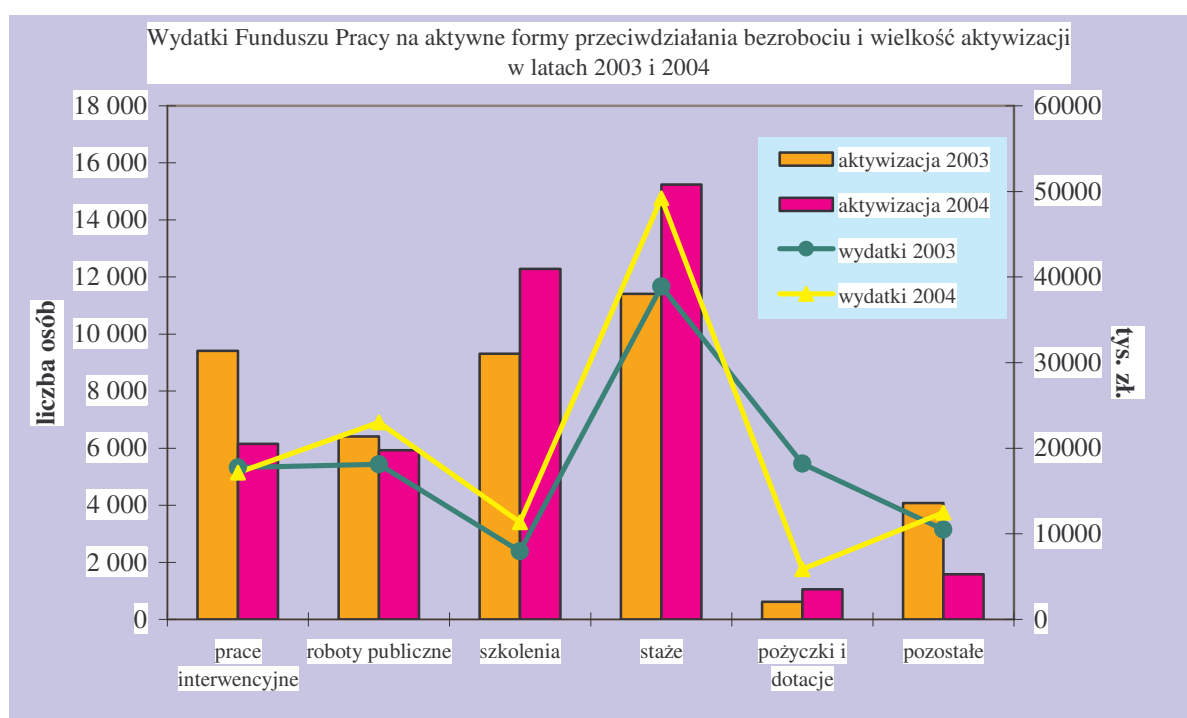
Struktura wydatków Funduszu Pracy w 2004 r.

Wydatki Funduszu Pracy w okresie od stycznia do grudnia 2004 roku w województwie wielkopolskim wyniosły 738123 tys. zł i były niższe o 88984,7 tys. zł

w stosunku do roku 2003. Z kwoty tej zasiłki i świadczenia dla bezrobotnych wyniosły 583379,9 tys. zł, co stanowi 79%.

- zasiłki	303 200,5 tys.	52,0%
- zasiłki przedemerytalne	106 886,3 tys.	18,3%
- świadczenia przedemerytalne	173 293,1 tys.	29,7%
Razem:	583 379,9 tys.	100,0%

Na przygotowanie zawodowe młodocianych wydano 23733,5 tys. zł, co stanowi 3,2% ogółu wydatków. Refundacje wynagrodzeń pracowników młodocianych były o 58% niższe w stosunku do 2003 r. Na aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu wydano 119092,9 tys. zł, to jest 16,1% ogółu wydatków. Inne wydatki (kluby pracy, badanie rynku pracy, poradnictwo zawodowe, rozwój systemu informatycznego, itp.) wyniosły 11916,7 tys. zł, to jest 1,6% więcej niż w roku poprzednim.

Analizując dane dotyczące liczby aktywizowanych osób bezrobotnych oraz poniesione na ten cel wydatki zauważyć należy, że nastąpił wzrost wydatków na prace subsydiowane (prace interwencyjne, roboty publiczne) przy jednoczesnym spadku liczby aktywizowanych. Przyczyn należy dopatrywać się we wzroście płacowych i pozapłacowych kosztów pracy, takich jak wzrost minimalnego i przeciętnego wynagrodzenia za pracę oraz zasiłku dla bezrobotnych, a także wzrost stawki składki zdrowotnej. Odwrotna sytuacja miała miejsce w przypadku pożyczek i dotacji. Spadek wydatków spowodowany był obniżeniem wartości

udzielanych dotacji w stosunku do dotychczasowych pożyczek, co pozwoliło na udzielenie ich większej ilości osobom.

Ponadto, w wyniku spadku refundacji wynagrodzeń młodocianych pracowników, możliwe było wydatkowanie pozostałych środków finansowych na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu.

Struktura wydatków na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu – porównanie roku 2004 z rokiem 2003

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2003		Rok 2004		Procentowy wzrost/ spadek kwoty na aktywne formy w roku 2004 w stos. do 2003r. (2003r.=100%)
		Kwota w tys. zł	Struktura wydatków w %	Kwota w tys. zł	Struktura wydatków w %	
1.	Szkolenia	7 944,9	7,1	11 359,3	9,6	43,0
2.	Prace interwencyjne	17 729,4	15,8	17 146,0	14,4	-3,3
3.	Roboty publiczne	18 124,0	16,2	23 030,5	19,3	27,1
4.	Pożyczki dla bezrobotnych na rozpoczęcie działalności	8 819,7	7,8	5 685,4	3,9	-35,5
5.	Pożyczki na dodatkowe miejsca pracy	9 388,6	8,4	1 194,8	1,0	-87,3
6.	Programy specjalne	3 544,2	3,2	1 457,4	1,2	-58,9
7.	Refundacja wynagrodzeń i składki na ubezpieczenia społeczne za absolwentów	6 582,1	5,9	3 781,6	3,2	-42,6
8.	Stypendia i nadzór nad stażem	38 906,9	35,2	49 185,1	41,3	26,4
9.	Pozostałe	386,1	0,4	6 252,8	6,1	1 519,5
Razem		111 425,9	100	119 092,9	100	6,9

Porównując wydatki na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, widoczny jest ich znaczny, bo o 6,9% (o 7667,0 tys. zł) wzrost w roku 2004 w stosunku do roku 2003, na który

wpłynęły mniejsze od planowanych wydatki na refundację wynagrodzeń pracowników młodocianych.

Bardzo duży wzrost wydatków w stosunku do roku 2003 odnotowano w pozycji szkolenia. Wydatki te wyniosły 11359,3 tys. zł i były wyższe w porównaniu z rokiem 2003 o 43%. Znacząco wzrosły wydatki na pozostałe formy przeciwdziałania bezrobociu, do których zalicza się: pożyczki szkoleniowe (37,0 tys. zł), zwrot kosztów szkoleń, konsultacji i doradztwa (4,1 tys. zł), koszty obsługi pożyczek (0,3 tys. zł), refundacje składek na ubezpieczenie rentowe i wypadkowe za absolwentów (4,1 tys. zł). Na pozostałą część wydatków, stanowiącą 99,3% ogółu pozostałych form składają się wydatki na dotacje na działalność gospodarczą, wyposażenie i doposażenie stanowisk pracy, koszty pomocy prawnej i doradztwa oraz staże i przygotowanie zawodowe w ramach EFS. Wydatki te księgowane były pod pozycją „Pozostałe aktywne formy” z uwagi na niedostosowanie sprawozdania księgowego MIPS-02 do ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Wzrost o 26,4%, dotyczył wydatków na stypendia i nadzór nad stażem.

Analizując strukturę wydatków na aktywne programy przeciwdziałania bezrobociu w roku 2004, widoczny jest spadek wydatków Funduszu Pracy na pożyczki na dodatkowe miejsca pracy o 87,3% i na programy specjalne o 58,9% oraz pożyczki dla bezrobotnych na rozpoczęcie działalności o 46,8%, a także wydatków na refundacje wynagrodzeń i składki na ubezpieczenia społeczne za absolwentów. W roku 2003 stanowiły one 5,9% z ogólnie wydatkowanej kwoty, natomiast w roku 2004 nastąpił spadek o 42,6% wydatków. Tak wysoki spadek powyższych wydatków spowodowany jest wejściem w życie w czerwcu 2004 r. ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która zniosła omawiane formy.

ZAWODY OSÓB BEZROBOTNYCH

Biorąc pod uwagę kwalifikacje bezrobotnych stwierdza się, iż 83,8% populacji bezrobotnych posiada konkretny zawód (specjalność).

Wyszczególnienie zawodów pod względem największej liczby bezrobotnych – według stanu w końcu grudnia 2004 roku w porównaniu z rokiem 2003

L.p.	wyszczególnienie zawodu	Rok 2004		Rok 2003	
		liczba bezrobotnych w końcu roku	oferty pracy zgłoszone w roku	liczba bezrobotnych w końcu roku	oferty pracy zgłoszone w roku
1.	Sprzedawca	22 776	6 257	24 217	6 277
2.	Kucharz	6 369	775	6 955	856
3.	Ślusarz	5 865	1 543	6 746	1 076
4.	Krawiec	5 823	1 421	7 002	859

5.	Asystent ekonomiczny (zawód szkolny: Technik ekonomista)	5 700	368	5 318	230
6.	Murarz	5 141	1 840	5 807	1 784
7.	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	4 267	1 940	4 650	2 195
8.	Pracownik biurowy (zawód szkolny: Technik prac biurowych)	4 109	4 709	4 614	3 954
9.	Mechanik samochodów osobowych	4 092	393	5 188	478
10.	Szwaczka	4 070	3 167	4 626	2 706
11.	Technik rolnik	3 368	67	3 502	112
12.	Sprzątaczką	3 206	899	3 384	674
13.	Robotnik budowlany	3 202	1 161	3 586	1 413
14.	Technik mechanik	3 036	144	3 119	154
15.	Stolarz meblowy	2 499	538	3 394	386
16.	Robotnik gospodarczy	2 328	4 246	2 120	4 706
17.	Cukiernik	2 192	232	2 548	215
18.	Fryzjer	2 109	405	2 346	466
19.	Piekarz	2 061	404	2 341	230

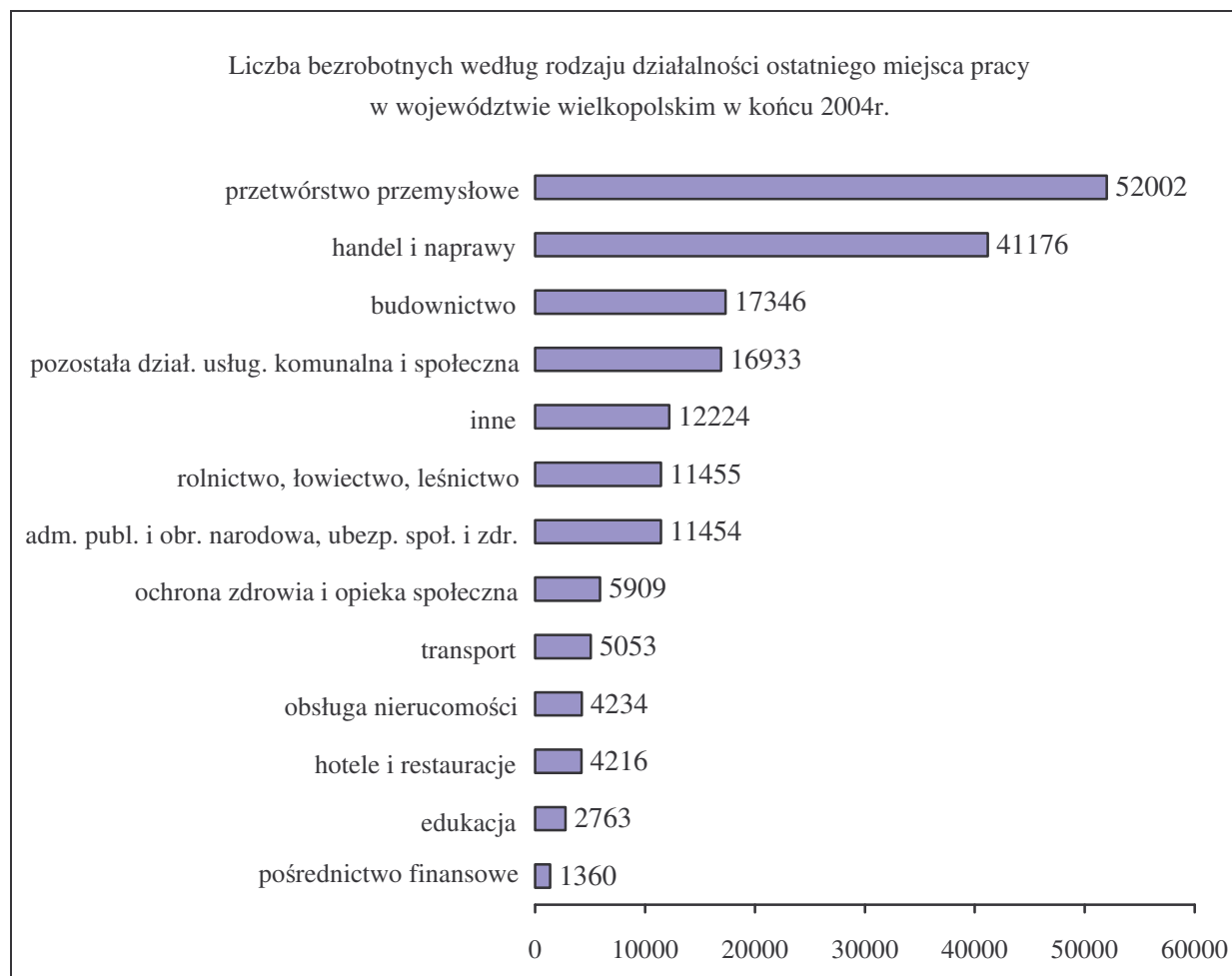
Liczba bezrobotnych o wymienionych wyżej kwalifikacjach w 2004 roku to 92213 osób, co stanowi 21,4% bezrobotnych posiadających zawód. Dodać należy, iż od lat zawód sprzedawca najliczniej reprezentowany jest wśród bezrobotnych, jak również oferty pracy dla tej grupy zawodowej należą do najczęściej zgłaszanych przez pracodawców, między innymi z powodu wysokiej fluktuacji w tej grupie pracowników.

Porównując liczbę bezrobotnych reprezentujących wymienione zawody z zapotrzebowaniem zgłoszonym przez pracodawców do urzędów pracy na pracowników w tych zawodach, stwierdzić należy, iż istnieje zdecydowana dysproporcja między tymi wielkościami (np. zawód sprzedawca - dla prawie 23 tys. osób bezrobotnych wpłynęło w 2004r. 6257 ofert pracy).

Liczba bezrobotnych poprzednio pracujących według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy

Z analizy struktury bezrobotnych według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy wynika, że największa liczba pozostających bez pracy to osoby, które poprzednio pracowały w przetwórstwie przemysłowym; osoby te stanowiły 27,9% ogółu bezrobotnych poprzednio pracujących. Liczną grupę stanowiły również osoby bezrobotne poprzednio pracujące w handlu i naprawach 22,1%, w budownictwie 9,3% oraz w pozostałej działalności usługowej komunalnej i społecznej 9,1%.

W porównaniu z rokiem 2003 największy procentowy spadek odnotowano wśród osób bezrobotnych, którzy poprzednio zatrudnieni byli w sektorze pozostała działalność usługowa, komunalna i społeczna o 20,3% (tj. 4317 osób), w budownictwie o 13,3% (tj. 2657 osób), w rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie o 9,5% (tj. 1206 osób), w handlu i usługach o 9,3% (tj. 4218 osób) oraz w obsłudze nieruchomości i wynajmie o 9,3% (tj. 432 osoby).

REALIZACJA PROGRAMÓW AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ W WIELKOPOLSCE

Celem aktywnego zmniejszania skutków bezrobocia oraz zwiększania stopnia zatrudnialności instytucje rynku pracy inicjują szereg działań.

Jednym z głównych zadań stojących przed tymi instytucjami jest opracowywanie i wdrażanie programów aktywizacji zawodowej przeznaczonych dla grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. W 2004 roku na terenie województwa wielkopolskiego realizowano działania wynikających z inicjatyw podjętych na szczeblu rządowym, wojewódzkim oraz powiatowym.

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu dokonał na początku 2004 r. podziału pomiędzy samorządy powiatowe środków Funduszu Pracy według kryteriów określonych przez Sejmik

Województwa Wielkopolskiego. Ze środków tych realizowane były powiatowe programy aktywizacyjne. W ciągu roku samorzady powiatowe składały także, za pośrednictwem Wojewódzkiego Urzędu Pracy, wnioski o dodatkowe środki Funduszu Pracy na wdrożenie konkretnych projektów mających na celu poprawę sytuacji bezrobotnych w 2004 roku.

W 2004 r. samorząd województwa, dostrzegając trudną sytuację długotrwale bezrobotnych, niewykwalifikowanych osób z terenów wiejskich, zabezpieczył środki na wdrożenie wojewódzkich programów aktywizujących długotrwale bezrobotnych, tj. „Rowy”, „Lepsza droga”. Realizowano także program „Zielone wakacje”.

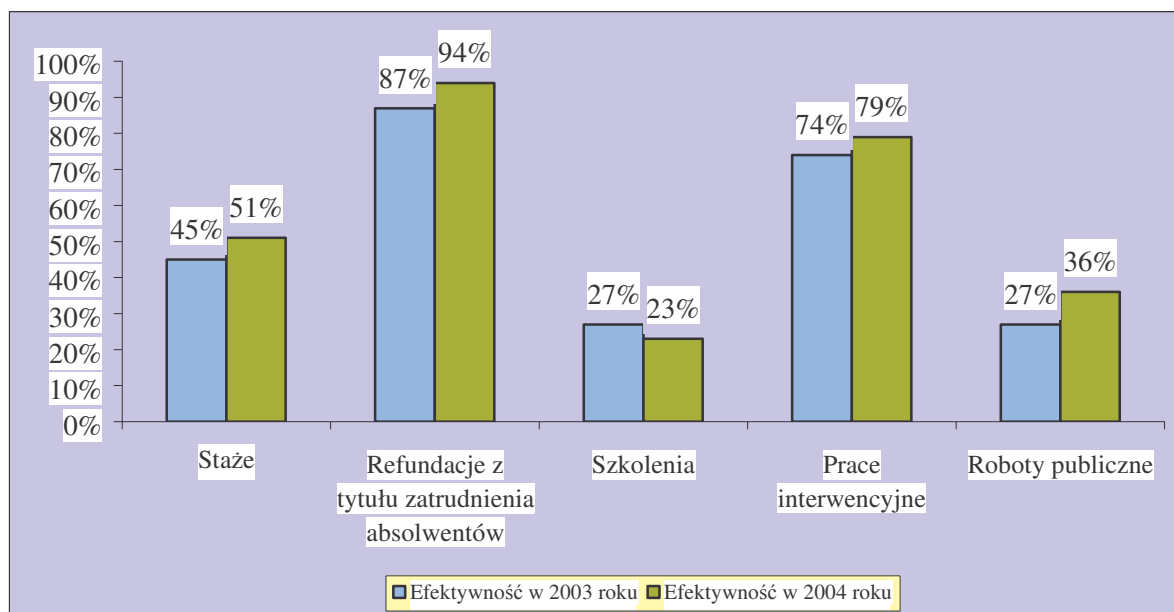
Jednym z zadań Urzędu, realizowanym również w 2004 roku, było koordynowanie trwającego od połowy 2002 roku Rządowego Programu Aktywizacji Zawodowej Bezrobotnych „Pierwsza Praca”. Każdy zainteresowany bezrobotny mógł uzyskać w Urzędzie informacje na temat programu oraz wskazówki, jak stać się jego beneficjentem.

Realizacja Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów „Pierwsza Praca”

Głównym celem Programu „Pierwsza Praca” jest pobudzenie aktywności lokalnej w kreowaniu nowych miejsc pracy oraz umożliwienie młodzieży zdobycia pierwszego doświadczenia zawodowego poprzez objęcie ich usługami aktywizującymi. Adresatami programu byli absolwenci szkół ponadgimnazjalnych, policealnych i wyższych w wieku do 25 roku życia lub do 27 roku życia w przypadku absolwentów wyższych uczelni skierowanych na staże.

Działania w Programie realizowane są obecnie na terenie województwa wielkopolskiego w następujących segmentach:

1. „Małe i średnie przedsiębiorstwa”,
2. „Samozatrudnienie”,
3. „Informacja, poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy”,
4. Działania wynikające z programów „PAOW” oraz PHARE.

W ramach segmentów „Małe i średnie przedsiębiorstwa” oraz „Samozatrudnienie”, realizowanych przez powiatowe urzędy pracy, od początku trwania programu największą popularnością cieszą się staże.

Do czerwca 2004 r. funkcjonowała forma aktywizacji zawodowej, która również cieszyła się dużym zainteresowaniem wśród bezrobotnej młodzieży, tj. refundacja z tytułu zatrudnienia absolwentów.

Realizacja działań podejmowanych w ramach programu „Pierwsza Praca” w 2004 roku jest w znaczącej mierze kontynuacją działań rozpoczętych w 2003 roku. **W całym 2004 roku program „Pierwsza Praca” umożliwił zdobycie zatrudnienia 9202 osobom objętym formami aktywizacji przewidzianymi przez ustawę o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz od czerwca 2004 r. ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zatrudnienie uzyskało 428 osób biorących udział w warsztatach poszukiwania pracy w ramach Indywidualnego Planu Działania oraz 185 osób, które brały udział w zajęciach prowadzonych przez powiatowe urzędy pracy oraz centra informacji i planowania kariery zawodowej w ramach klubów pracy.**

Z przytoczonych wcześniej danych wynika, iż efekty realizacji programu to przede wszystkim zdobycie pierwszego doświadczenia zawodowego i podniesienie kwalifikacji zawodowych osób młodych. Duża liczba osób objętych programem uzyskała zatrudnienie wskutek samodzielnych poszukiwań, przy wykorzystaniu technik i wiadomości uzyskanych na zajęciach organizowanych przez powiatowe urzędy pracy oraz centra informacji i planowania kariery zawodowej.

Zauważyć ponadto należy, że podjęte działania znalazły aprobatę nie tylko ich beneficjentów, ale również głównych partnerów rynku pracy, czyli przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy.

Program Aktywizacji Zawodowej „Pierwsza Praca” okazał się dużym sukcesem w województwie wielkopolskim. Świadczy o tym utrzymująca się wysoka, wynosząca w 2004 roku 52%, efektywność zatrudnienia (łącznie w ramach programu zatrudnienie znalazły 9202 osoby) w ramach dwóch najważniejszych jego segmentów – „Małe i średnie przedsiębiorstwa” oraz „Samozatrudnienie”.

Programy realizowane we współpracy z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Kolejną inicjatywą rządową w 2004 roku było podpisanie porozumień pomiędzy Ministrem Gospodarki i Pracy, Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, których celem była wspólna realizacja programów ułatwiających zdobycie nowych kwalifikacji i ułatwienie znalezienia pracy osobom bezrobotnym.

Pierwsze z porozumień, podpisane 15 grudnia 2003 r., zakładało stworzenie publicznym służbom zatrudnienia możliwości skierowania osób bezrobotnych na szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe, w szczególności dotyczące procedur ubiegania się o dopłaty obszarowe w rolnictwie i przemyśle rolno – spożywczym, a także przygotowanie Oddziałów Regionalnych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do wypełniania zadań związanych z obsługą Zintegrowanego Systemu Zarządzania i Kontroli (IACS) przeznaczonego do administrowania i kontrolowania dopłat bezpośrednich w rolnictwie.

W kwietniu 2004 roku podpisano „Porozumienie w sprawie aktywizacji zawodowej bezrobotnych w wieku do 25 lat oraz absolwentów szkół wyższych poprzez realizację zadań na rzecz pomocy rolnikom w pozyskaniu środków z funduszy Unii Europejskiej, w tym płatności bezpośrednich”. Zadaniem aktywizowanych osób była pomoc rolnikom zamieszkałym w gminach wiejskich lub miejsko-wiejskich, ubiegającym się o środki z funduszy Unii Europejskiej, w tym płatności bezpośrednie. Młodzi bezrobotni byli kierowani do pracy przez powiatowe urzędy pracy. Niezbędnej pomocy gminom w szkoleniu udzieliła Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Krajowe Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich. Bezrobotni, zgodnie z umową, zatrudnieni byli w formie stażu lub subsydiowanego zatrudnienia.

Programy zainicjowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu

W 2004 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu był inicjatorem realizacji trzech programów aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, na które środki zabezpieczył samorząd województwa. W programach tych udział wzięło ogółem 1745 osób bezrobotnych z Wielkopolski.

Dwa z nich, „Rowy” i „Lepsza droga”, skierowane były do niewykwalifikowanych, długotrwale bezrobotnych osób pochodzących z terenów wiejskich. Oba programy trwały w okresie od kwietnia do października 2004 r. Program „Rowy” realizowany był w tym okresie we wszystkich powiatach województwa wielkopolskiego, jedynie w subregionie konińskim trwał od maja do października 2004 r. Program „Lepsza droga” realizowany był w 14 powiatach, które zostały określone przez pracodawcę.

Program „Zielone wakacje”, skierowany do osób bezrobotnych ze średnim wykształceniem, mających predyspozycje do pracy z dziećmi, realizowany był od czerwca do września 2004 roku.

Program „Rowy”

Głównymi celami programu była aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych, pochodzących z terenów wiejskich oraz wykonanie prac melioracyjnych na terenie województwa wielkopolskiego.

Prace związane z melioracją oraz zakres ich wykonywania opracowane przez Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu, przeprowadzone zostały we wszystkich powiatach województwa i objęły 147 gmin.

W roku 2004 na realizację programu „Rowy” przeznaczono 5508034 zł ze środków Funduszu Pracy pozostających w dyspozycji samorządu województwa wielkopolskiego.

Efektywność programu wyniosła około 6%, co oznacza, że 57 osób uzyskało zatrudnienie po jego zakończeniu.

Efektom podjętych w ramach programu działań była konserwacja ponad 50% stanu ewidencyjnego cieków wodnych oraz prawie 100% wałów przeciwpowodziowych. Program pozwolił ponadto na ograniczenie marginalizacji społecznej tych osób i ich powrót do czynnego życia zawodowego. Znaczne korzyści odniosły głównie samorządy gminne, które miały możliwość przeprowadzenia niezbędnych prac z zakresu gospodarki wodnej mających wpływ na stan gospodarki rolnej regionu.

Program „Lepsza droga”

Uczestnicy programu „Lepsza droga” wykonywali prace w ramach robót publicznych, które związane były z konserwacją nawierzchni oraz sprzątnięciem i porządkowaniem poboczy dróg województwa wielkopolskiego.

Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich, po przeprowadzeniu analizy stanu dróg wojewódzkich, podjął decyzję o objęciu programem w 2004 r. czternastu powiatów, w których poziom dróg wymagał poprawy. Wytypowano następujące powiaty: chodzieski, czarnkowsko-trzcianecki, gnieźnieński, kaliski, kolski, koniński, kościański, nowotomyski, ostrowski, szamotulski, średzki, turecki, wrzesiński oraz złotowski.

Beneficjentami programu „Lepsza droga” były osoby bezrobotne z terenów wiejskich województwa wielkopolskiego. Program w założeniach miał objąć grupę 116 uczestników. Ogółem w województwie faktyczny udział w programie „Lepsza droga” wzięło 118 osób bezrobotnych.

Rezultatem programu była poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, uzyskana dzięki wykonanym pracom.

Program „Zielone wakacje”

Celem programu była organizacja wolnego czasu podczas przerwy wakacyjnej dzieciom z rodzin o niskim statusie materialnym oraz aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych skierowanych do pracy jako opiekunowie kolonijni.

Środki Funduszu Pracy w wysokości 1697100 zł na realizację programu zabezpieczył samorząd województwa wielkopolskiego, natomiast realizacja programu miała miejsce na poziomie powiatów. Wszystkie samorządy powiatowe Wielkopolski zgłosiły chęć organizacji programu „Zielone wakacje”, jednak ostatecznie cel ten zrealizowało 29 powiatów.

Dzięki realizacji programu 616 bezrobotnych zdobyło cenne doświadczenie zawodowe, w przypadku stażystów – pierwsze, natomiast 20138 dzieci z najuboższych rodzin miało uatrakcyjniony wypoczynek wakacyjny oraz nabyło umiejętności pracy w grupie.

Mając na względzie dotychczasowe doświadczenia wynikające z realizacji programów „Rowy”, „Lepsza droga”, „Zielone wakacje” stwierdzić należy, że tego typu formuła programów wojewódzkich jest szczególnie warta kontynuacji, także ze względu na złożoność celów osiągniętych podczas realizacji.

Niezwykle istotne jest bowiem, iż (mimo niskiej efektywności) zapobieganie negatywnym skutkom bezrobocia realizowane jest poprzez podejmowanie działań szczególnie ważnych dla lokalnych społeczności (opieka nad dziećmi, poprawa infrastruktury), co wywiera podwójny skutek: z jednej strony niesie znaczne korzyści społecznościom lokalnym, z drugiej natomiast wpływa na świadomość i samopoczucie aktywizowanych osób bezrobotnych, dając im poczucie sensu i wartości podejmowanych działań. Świadczy o tym zainteresowanie realizacją programów również w 2005 roku.

Liczba osób aktywizowanych w ramach programów inicjowanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu

Wielkopolska

Ramowy Plan Działań na rzecz Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu rozpoczął w 2003 r. prowadzenie szczegółowej analizy statystycznej sytuacji osób bezrobotnych niepełnosprawnych na rynku pracy we wszystkich powiatach województwa wielkopolskiego, niezbędnej do realizacji zadań określonych w Ramowym Planie Działań na Rzecz Aktywizacji Osób Niepełnosprawnych.

Analiza objęła liczbę bezrobotnych niepełnosprawnych w powiatach, dynamikę zmian liczby bezrobotnych niepełnosprawnych oraz udział tej kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w poszczególnych miesiącach 2003 r.

Program ma na celu ułatwienie dostępu do rynku pracy osobom niepełnosprawnym oraz pobudzenie ich aktywności zawodowej poprzez wspieranie tych osób w aktywnym kreowaniu swojego życia zawodowego.

Programy aktywizacji zawodowej realizowane w powiatach Wielkopolski

Oprócz realizacji opisanych powyżej programów, zainicjowanych i monitorowanych przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy lub Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu, część wielkopolskich powiatów podjęła realizację programów lokalnych. Powstawały one najczęściej w odpowiedzi na lokalne potrzeby i były dostosowane do uwarunkowań powiatowego rynku pracy.

W 2004 roku 22 powiaty zrealizowało kompleksowe projekty aktywizacyjne, które zastąpiły realizowane w ubiegłych latach lokalne programy specjalne. Programami tymi objęto prawie 3400 osób, na które łącznie wydatkowano 8254,3 zł. Ogółem efektywność programów realizowanych w powiatach wyniosła 35%. W ramach programów organizowano głównie szkolenia podnoszące kwalifikacje bezrobotnych i staże, skierowane przede wszystkim do młodych bezrobotnych. Wśród innych form najczęściej wybierano roboty publiczne i prace interwencyjne. Coraz powszechniejszą formą aktywizacji stało się przyznawanie środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Programy aktywizacji zawodowej realizowane na terenach powiatów w znaczący sposób przyczyniły się do poprawy sytuacji materialnej i podniesienia kwalifikacji beneficjentów, a także - dzięki wykonanym pracom - rozwojowi powiatu.

REALIZACJA PROGRAMÓW UNII EUROPEJSKIEJ

W związku z akcesją Polski do Unii Europejskiej w roku 2004, rozpoczął się proces wdrażania funduszy strukturalnych.

Wojewódzki Urząd Pracy pełni funkcję instytucji wdrażającej dla Priorytetu I, Działania 1.2 i 1.3 SPO RZL oraz Priorytetu II, Działania 2.2, 2.3 i 2.4 ZPORR.

Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich

PRIORYTET I Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej.

DZIAŁANIE 1.2 Perspektywy dla młodzieży. Celem Działania 1.2 jest udzielenie możliwie pełnego wsparcia poprzez działania wspierające i promujące zatrudnienie oraz samozatrudnienie młodzieży, w tym absolwentów wszystkich typów szkół tak, aby nie stawali się ani nie pozostawali bezrobotnymi.

DZIAŁANIE 1.3 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia. Celem Działania 1.3 jest ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia i jego przyczyn poprzez wsparcie dla osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych w zakresie reintegracji zawodowej, tak aby nie wypadły z rynku pracy oraz wsparcie dla otoczenia społecznego tych osób.

Na realizację Działania 1.2 w roku 2004 samorząd województwa przeznaczył kwotę 25117749 PLN, natomiast na realizację Działania 1.3 w roku 2004 zaplanowano zawarcie umów na kwotę nieprzekraczającą 18019355 PLN.

W ramach Działania 1.3 schemat a) według aktualnych danych w 2004 roku pomoc uzyskało 6167 osób bezrobotnych, w tym 4578 osób długotrwale bezrobotnych.

W schemacie b) Działania 1.2: *Promocja aktywności zawodowej młodzieży* oraz schemacie b) Działania 1.3: *Wsparcie otoczenia społecznego osób bezrobotnych* Wojewódzki Urząd Pracy jest Instytucją Wdrażającą. Schemat b) stanowi konkurs projektów składanych w Wojewódzkim Urzędzie Pracy przez uprawnionych beneficjentów (projektodawców).

W dniu 14 grudnia 2004 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu ogłosił konkurs otwarty w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich dla schematu b) Działań 1.2 i 1.3.

Każde Działanie skierowane jest do innej grupy osób i każde zakłada inny typ pomocy, tak by ze środków EFS mogła skorzystać jak największa grupa mieszkańców województwa. Cechą charakterystyczną w/w działań jest to, iż ukierunkowane są one na pomoc osobom bezrobotnym. W odpowiedzi na ogłoszony konkurs wpłynęło 15 wniosków o dofinansowanie realizacji projektu.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu odpowiedzialny jest za realizację trzech Działań: 2.1 2.3 oraz 2.4 w ramach Priorytetu II Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

PRIORYTET II. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach.

DZIAŁANIE 2.1. Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie. Celem działania jest zwiększenie

mobilności zawodowej mieszkańców i ich zdolności w zakresie dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do wymogów regionalnego rynku pracy w warunkach członkostwa w Unii Europejskiej, a także lepsze dostosowanie potrzeb szkoleniowych i kwalifikacji mieszkańców do wymogów regionalnego rynku pracy poprzez monitoring regionalnego rynku pracy i upowszechnianie zebranych informacji.

Środki przeznaczone do zakontraktowania w 2004 i do wydatkowania w latach 2004-2006 dla Działania 2.1 ZPORR wynoszą 9541847 zł.

DZIAŁANIE 2.3. Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa. Ogólnym celem działania jest dostosowywanie osób do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych oraz przygotowywanie ich do wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich poprzez stworzenie warunków ułatwiających osobom zatrudnionym w rolnictwie znalezienie zatrudnienia poza sektorem rolnym. Celem szczegółowym działania jest wyposażenie rolników w umiejętności umożliwiające zdobycie nowego zatrudnienia i wykonywania nowego zawodu w związku z procesem restrukturyzacji polskiego rolnictwa.

Środki przeznaczone do zakontraktowania w 2004 i do wydatkowania w latach 2004-2006 dla Działania 2.3 ZPORR wynoszą 5630915 zł.

DZIAŁANIE 2.4. Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi. Ogólnym celem działania jest dostosowanie osób do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych oraz przygotowywanie ich do wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy poprzez zmianę kwalifikacji osób zagrożonych utratą zatrudnienia. Celem szczegółowym działania jest zmiana kwalifikacji zawodowych pracowników przemysłów i sektorów podlegających restrukturyzacji, a także innych osób zagrożonych utratą zatrudnienia w wyniku procesów restrukturyzacyjnych w celu umożliwienia tym osobom wykonywania nowych zawodów.

Środki przeznaczone do zakontraktowania w 2004 i do wydatkowania w latach 2004-2006 dla Działania 2.4 ZPORR wynoszą 7835609 zł.

Zakończenie realizacji Programu Phare 2001

W grudniu 2004 roku zakończono realizację Programu Phare 2001 Spójność Społeczno-Gospodarcza Rozwój Zasobów Ludzkich. Program realizowany był od października 2003 roku do grudnia 2004 roku przez Konsorcjum, którego liderem była firma Doradztwo Gospodarcze DGA S.A., natomiast instytucją odpowiedzialną za wdrażanie Projektu na terenie Wielkopolski był Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu. Głównym celem projektu było wzmocnienie ekonomicznej i społecznej spójności poprzez rozwój zasobów ludzkich województwa

wielkopolskiego oraz poprawa organizacji, struktury i kompetencji instytucji kluczowych w celu opracowania i wdrożenia spójnej polityki zatrudnienia. Działania projektu miały doprowadzić między innymi do poprawy sytuacji na rynku pracy poprzez organizację szkolenia dla osób bezrobotnych oraz dla pracowników małych i średnich przedsiębiorstw, a także poprzez zapewnienie pomocy osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą, jak również wprowadzenie lokalnych porozumień na rzecz zatrudnienia. Na realizację Projektu na terenie Wielkopolski zostało przeznaczonych 1776 347,00 Euro, w tym 1332 260,25 Euro ze środków Phare oraz 444086,75 Euro ze środków budżetu państwa. W ramach programu zrealizowano 4 podprojekty: dzięki którym objęto działaniami ponad 1500 osób.

Celem podprojektu 1 „Aktywne działania na rzecz rynku pracy” było podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych poprzez praktyki, szkolenia oraz poradnictwo zawodowe. Z 57 szkoleń skorzystało 1120 osób. W wyniku oferowanej przez podprojekt pomocy pracę znalazło do końca grudnia 2004 roku 356 osób bezrobotnych.

Działania w ramach Podprojektu 2 miały na celu promocję przedsiębiorczości dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą poprzez szkolenia z podstaw przedsiębiorczości i indywidualne doradztwo dla nowoutworzonych firm. Szkolenia były skierowane do osób bezrobotnych z terenów wiejskich (promocja agroturystyki), absolwentów i osób z restrukturyzowanych przedsiębiorstw. Podprojekt 2 „Promocja przedsiębiorczości” objął swymi działaniami 285 osób, z których 31 założyło własną działalność gospodarczą, a 45 osób zostało zatrudnionych.

Działania w ramach Podprojektu 3 „Promocja potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw” były związane z promocją potencjału adaptacyjnego małych i średnich przedsiębiorstw poprzez szkolenia menedżerskie i specjalistyczne zawodowe mające na celu podwyższanie kwalifikacji kadry MŚP. Szkolenia te cieszyły się ogromnym zainteresowaniem ze strony pracowników MŚP. Wzięło w nich udział 360 osób ze 188 firm. Szczególną uwagę należy zwrócić na fakt, iż to właśnie małe i średnie przedsiębiorstwa wykazują istotny udział w tworzeniu nowych miejsc pracy, co ma duże znaczenie w rozwoju województwa wielkopolskiego.

W ramach Podprojektu 4 „Lokalne partnerstwa na rzecz zatrudnienia” przeszkolono 80 osób, w tym 40 przedstawicieli samorządów powiatowych oraz 40 przedstawicieli szkół zawodowych, dzięki którym możliwe było utworzenie 14 partnerstw lokalnych w zakresie promocji zatrudnienia. Końcowym efektem tego podprojektu było opracowanie 14 projektów dla młodzieży ze szkół zawodowych, które wzięły udział w konkursie „Połączenie wykształcenia z potrzebami lokalnego rynku pracy” ogłoszonym przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu.

PORADNICTWO ZAWODOWE I POŚREDNICTWO PRACY

Doradztwo zawodowe

W województwie wielkopolskim usługi informacyjno – doradcze dla bezrobotnych świadczą między innymi doradcy zawodowi zatrudnieni w centrach informacji i planowania kariery zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu oraz w powiatowych urzędach pracy. Z tej formy poradnictwa i informacji zawodowej w 2004 roku, zarówno w formie indywidualnej jak i grupowej, skorzystało w Wielkopolsce ogółem 55008 osób. Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej otworzyło nowe możliwości edukacyjne i zawodowe dla Polaków. Naturalną konsekwencją tego było rozszerzenie standardów pracy doradców zawodowych, które powinny uwzględniać informację zawodową z tego zakresu.

Klienci urzędów pracy korzystali w 2004 roku z zajęć grupowych, obejmujących problematykę poszukiwania pracy w kraju i za granicą. Mieli również możliwość uczestniczenia w indywidualnych spotkaniach z doradcą zawodowym, a także w zajęciach warsztatowych rozwijających umiejętności interpersonalne zwiększające szanse na uzyskanie zatrudnienia i przyczyniające się do lepszego funkcjonowania w życiu codziennym.

Kluby pracy

Jednym ze sposobów przygotowania się do skuteczniejszego funkcjonowania na rynku pracy jest uczestnictwo w zajęciach klubu pracy. Celem działania klubów pracy jest umożliwienie osobom bezrobotnym i poszukującym pracy nabycia umiejętności niezbędnych w procesie poszukiwania pracy.

W 2004 roku na terenie województwa wielkopolskiego działało 40 klubów pracy, w tym 23 zorganizowane przez powiatowe urzędy pracy i 17 zorganizowanych przez instytucje współpracujące z powiatowymi urzędami pracy.

W zajęciach klubów pracy zorganizowanych przez powiatowe urzędy pracy uczestniczyły 2582 osoby, w tym 2554 osoby bezrobotne i 20 osób poszukujących pracy.

Wśród ogółu bezrobotnych uczestniczących w zajęciach:

- 57,2% osób, stanowiła młodzież do 24 lat,
- 60,9% osób, stanowiły kobiety,
- 39,9% osób, stanowili uczestnicy zamieszkali na wsi,
- 30,4% osób, stanowili długotrwale bezrobotni,
- 2,9% osób, stanowili niepełnosprawni.

Struktura uczestników zajęć według poziomu wykształcenia była następująca:

- 9,5% osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej,
- 25,9 % osób z wykształceniem zawodowym,
- 17,1 % osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym,
- 36,6 % osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym,
- 10,9 % osób z wykształceniem wyższym.

Zajęcia w klubach pracy usytuowanych w strukturach powiatowych urzędów pracy ukończyło 82,6 % wszystkich uczestników.

Przeciętnym uczestnikiem zajęć w klubie pracy w 2004 roku (podobnie jak w latach ubiegłych) była kobieta w wieku 18-24 lata, z wykształceniem policealnym lub średnim zawodowym, pozostająca bez pracy poniżej 6 miesięcy.

Zebrane dane wskazują na zainteresowanie bezrobotnych zajęciami oferowanymi w klubach pracy. Choć uczestnictwo w nich nie gwarantuje bezpośredniego zatrudnienia, to jednak przez zmianę sposobu funkcjonowania bezrobotnych, wpływa na ich skuteczniejsze funkcjonowanie na rynku pracy.

Pośrednictwo pracy za granicą

Rok 2004 to rok akcesji Polski do Unii Europejskiej. Ze względu jednak na utrzymane przez Unię okresy przejściowe, zasady podejmowania pracy za granicą przez mieszkańców Wielkopolski nie uległy bardzo znaczącym zmianom. Wolny dostęp do miejsc pracy, jak dotychczas, Polacy mają tylko w Irlandii, Wielkiej Brytanii i Szwecji. W pozostałych krajach EOG (Europejskiego Obszaru Gospodarczego) obowiązywały w roku 2004 (i nadal obowiązują) międzynarodowe umowy i porozumienia.

Zatrudnienie sezonowe

1. Sezonowe zatrudnienie w Niemczech

Dominującą formą zatrudnienia za granicą mieszkańców Wielkopolski w roku 2004 (podobnie jak i w latach ubiegłych) jest praca sezonowa w Niemczech podejmowana na okres 3 miesięcy na skutek zawierania bezpośrednich umów obywateli polskich z pracodawcami zagranicznymi (tzw. umowy imienne). Pracownik w ciągu tego okresu może być zatrudniony więcej niż u jednego pracodawcy. Zatrudnienie sezonowe nie jest limitowane. Liczba zatrudnionych uzależniona jest od zapotrzebowania niemieckich pracodawców, również od warunków pogodowych czy urodzaju w rolnictwie. Pracownikami sezonowymi mogą być osoby, które w momencie podjęcia pracy mają ukończone 18 lat (nie ma określonej górnej granicy wieku).

W 2004 r. do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu wpłynęło łącznie 35540 umów na pracę sezonową w Niemczech. Umowy podpisały 32803 osoby.

- Największy udział procentowy w migracji zarobkowej mieszkańców województwa wielkopolskiego w 2004 r. miał powiat koniński – 7633 osoby (23,3%), na co wpływ miały uwarunkowania historyczne (nasilona emigracja w czasach PRL, głównie do NRD, gdzie mieszkają obecnie rodziny, przyjaciele osób starających się o wyjazd),
- 66,9% (21936 osób) stanowili mężczyźni,
- 21272 osoby spośród wyjeżdżających do pracy to mieszkańcy wsi (64,8%),
- największą grupę osób podejmujących pracę sezonową stanowiły osoby między 25 a 34 rokiem życia – 11401 osób (34,8%),
- największą grupę wyjeżdżających do pracy sezonowej stanowili pracujący w kraju - 9743 osoby (29,7%), na ogół wykorzystywali oni w tym celu urlopy wypoczynkowe, często łączone z bezpłatnymi. Na podjęcie pracy za granicą zdecydowała się także duża liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku – 8991 osób (27,4%) oraz rolników – 5347 osób (16,3%). Znaczącą liczbę - 4327 osób (13,2%) stanowili bezrobotni wypełniający kategorię „nigdzie nie ubezpieczeni”, czyli osoby niepracujące, nie zarejestrowane w urzędzie pracy, nie pobierające żadnych świadczeń, gospodynie domowe. 638 osób zawiesiło działalność gospodarczą, by podjąć zatrudnienie sezonowe u pracodawcy zagranicznego. Dość liczną grupę osób podejmujących pracę za granicą stanowili uczniowie i studenci – 1557 osób (4,7%) – ich udział w migracji zarobkowej do Niemiec nasila się zwłaszcza w okresie letnim,
- osoby bezrobotne mające prawo do zasiłku, podejmujące zatrudnienie w Niemczech to 1134 osoby (3,5%).
- osobom odbierającym umowy pracodawcy proponowali zatrudnienie głównie w:
 - rolnictwie (przy uprawie chmielu, tytoniu, ziół, traw, zbiorze warzyw i owoców, gospodarstwach rolnych, pieczarkarniach) – 15431 osób (47%),
 - ogrodnictwie – 12339 osób (37,6%),
 - przy uprawie winorośli – 1818 osób (5,5%),
 - branży hotelarsko – gastronomicznej – 777 osób (2,4%),
 - przetwórci warzyw i owoców - 686 osób (2,1%),
 - leśnictwie – 664 osoby (2%),
 - branży wystawienniczo – kiermaszowej 595 osób (1,8%),
 - przy hodowli zwierząt – 211 osób (0,6%),
 - tartakach – 91 osób (0,3%),
 - wesołych miasteczkach – 53 osoby (0,2%),
 - jako pomoc przy wyrabianiu stroików świątecznych - 48 osób (0,2%),
 - szkółkach leśnych - 31 osób,

- zawodzie kierowcy - 29 osób,
- jako pomoc domowa – 14 osób,
- na fermie kurzej - 8 osób,
- stolarstwie – 2 osoby,
- przy stawach rybnych – 2 osoby,
- przy produkcji drewna – 1 osoba,
- pszczelarstwie – 1 osoba,
- do opieki nad dzieckiem – 1 osoba,
- akwarium miejskim – 1 osoba.

Pod względem liczby osób podejmujących pracę w Niemczech od kilku lat na jednym z pierwszych miejsc w kraju znajduje się subregion koniński. Migracje sezonowe mieszkańców tej części Wielkopolski w dużym stopniu przyczyniają się do łagodzenia skutków bezrobocia. Sytuacja ta dotyczy nie tylko regionu konińskiego, ale wszystkich powiatów województwa wielkopolskiego. Wielu osobom daje możliwość uzyskania dodatkowych dochodów, a także bardzo często stanowi jedyne źródło utrzymania osób nigdzie nie pracujących.

Szczytowym okresem, w którym wyjazdy do prac sezonowych nasilają się, jest wiosna i lato. Wynika to z faktu, iż pracownicy polscy podejmują zatrudnienie przede wszystkim w takich branżach jak: rolnictwo i sadownictwo, ogrodnictwo, leśnictwo, pracują w różnego rodzaju przetwórnich warzyw i owoców, a także w branży hotelarsko – gastronomicznej i przy obsłudze imprez rozrywkowych.

2. Praca wakacyjna w Niemczech dla studentów

Zgodnie z porozumieniem Ministrów Pracy Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec z 8 grudnia 1990 r. dotyczącym m.in. zatrudnienia studentów w okresie wakacji, studenci polscy co roku mają możliwość ubiegania się o formularz kwalifikacyjny do pracy.

3. Indywidualne umowy o pracę do 6 miesięcy w Hiszpanii

W 2004 r. do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu wpłynęło ogółem 208 umów indywidualnych na zatrudnienie w Hiszpanii przy zbiorze truskawek i cytrusów. Zatrudnienie w ramach ww. umów podejmowały przede wszystkim kobiety posiadające doświadczenie w pracy w rolnictwie.

Zatrudnienie długookresowe

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu w 2004 r. za pośrednictwem Ministerstwa Gospodarki i Pracy oraz sieci EURES (System wymiany informacji o wolnych miejscach pracy pomiędzy publicznymi służbami zatrudnienia państw EOG), w której funkcjonuje od momentu akcesji Polski do Unii Europejskiej, pośredniczył w zatrudnianiu obywateli polskich w różnych

krajach. Pracodawcy zagraniczni byli zainteresowani zatrudnieniem pracowników w konkretnych zawodach, np. kucharz, lekarz, pielęgniarka, frezer, rolnik, ogrodnik, dentysta, pianista, rzeźnik, formierz/odlewnik, tapicer, cieśla, opiekun osób starszych, optyk ze znajomością języka obcego, na okres co najmniej 1 roku, a także pracowników do prac niewymagających kwalifikacji zawodowych i znajomości języka obcego, m.in. zbiór truskawek i cytrusów. Osoby wykształcone w konkretnym zawodzie, ze stażem pracy i znajomością języka obcego, były poszukiwane do pracy przede wszystkim przez pracodawców niemieckich, francuskich, norweskich, cypryjskich, słoweńskich, irlandzkich oraz angielskich. Zgłaszane przez pracodawców oferty dotyczyły branży rolniczej, hotelarskiej, gastronomicznej, mięsnej, budowlanej, i medycznej. Największym zainteresowaniem wśród osób poszukujących pracy za granicą w wyuczonym zawodzie cieszyła się branża hotelarska i gastronomiczna, szczególnie wśród ludzi młodych, którzy stosunkowo niedawno ukończyli szkoły. Nie wszystkie jednak osoby zainteresowane pracą za granicą w swoim zawodzie mają możliwość takiego zatrudnienia. Ograniczenia w zatrudnieniu wynikają z umów międzyrządowych dotyczących zasad i warunków zatrudniania obywateli polskich, a dotyczą m.in. górnej granicy wiekowej, która np. we Francji wynosi 35 lat, Szwajcarii 30 lat, a w Niemczech 40 lat. Przepisy zawarte w ww. umowach międzyrządowych są ściśle przestrzegane przez instytucje poszczególnych państw, które zajmują się wydawaniem zezwoleń na pracę obywatelom polskim. Zdecydowanie łatwiej ze względów proceduralnych jest podjąć pracę na okres do 6 miesięcy, przy pracach niewymagających kwalifikacji zawodowych i znajomości języka obcego.

Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego

Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej do zadań samorządów województw należy koordynowanie działań związanych z systemami zabezpieczenia społecznego. Wykonawcą tych zadań w części dotyczącej bezrobocia są wojewódzkie urzędy pracy.

W związku z tym, że akcesja Polski do Unii Europejskiej zwiększyła obywatelom polskim szansę na podjęcie pracy w krajach Unii Europejskiej, wyraźnie wzrosło zainteresowanie klientów informacjami związanymi z poszukiwaniem i podejmowaniem pracy za granicą, a także możliwościami uzyskania świadczeń z tytułu bezrobocia po okresie pracy poza granicami Polski.

WSPÓŁPRACA WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY W POZNANIU Z PARTNERAMI RYNKU PRACY

Biorąc po uwagę korzyści, jakie płyną z współdziałania pomiędzy instytucjami działającymi na rynku pracy oraz możliwości wymiany doświadczeń, Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu prowadził w 2004 roku szereg działań, których celem było rozwijanie współpracy z partnerami, takimi jak akademickie biura karier czy gminne centra informacji.

Akademickie biura karier

Zgodnie z zapisami Programu „Pierwsza Praca” Wojewódzki Urząd Pracy od trzech lat współpracuje z uczelniami wyższymi z terenu województwa wielkopolskiego w zakresie tworzenia oraz funkcjonowania akademickich biur karier. Zadaniem biur jest przede wszystkim prowadzenie doradztwa zawodowego, szkoleń, gromadzenie i udostępnianie informacji o rynku pracy, a także pośrednictwo pracy w środowisku akademickim.

Aż z siedemnastoma z dwudziestu istniejących w Wielkopolsce biur karier Wojewódzki Urząd Pracy podpisał porozumienia, na mocy których Urząd udziela pomocy merytorycznej w zakresie informacji o rynku pracy, udostępnia pracownikom biur informatory oraz inne publikacje dotyczące rynku pracy wydawane przez urząd, zapewnia szkolenia pracowników w zakresie doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy oraz umożliwia korzystanie pracownikom biur karier z porad radcy prawnego urzędu.

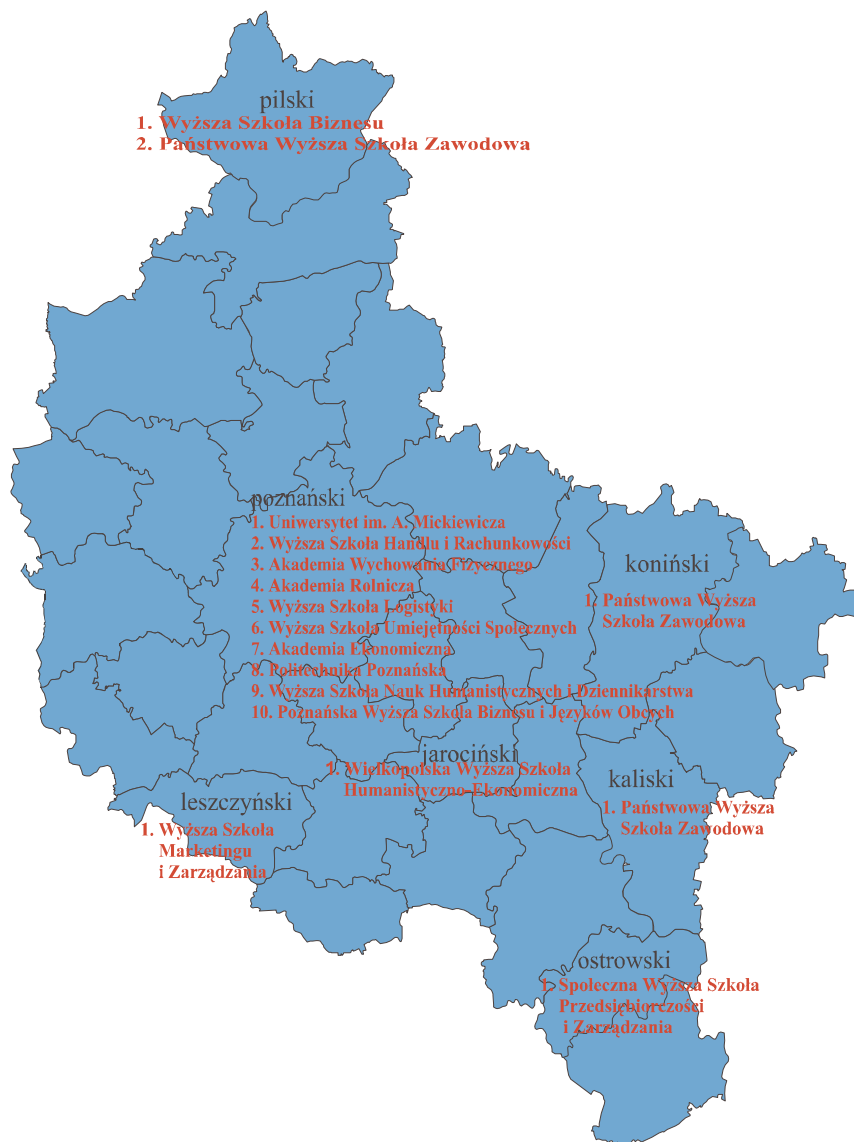
Gminne centra informacji

Utworzenie gminnych centrów informacji na terenie gmin województwa wielkopolskiego jest szansą dla mieszkańców terenów wiejskich, gdzie dostęp do doradców zawodowych i fachowego pośrednictwa pracy prowadzonego przez powiatowe urzędy pracy jest znacznie utrudniony. Ich działalność jest elementem budowy społeczeństwa informacyjnego, posiadającego umiejętność sprawnego posługiwania się elektronicznymi nośnikami informacji i wykorzystywania ich do poruszania się po rynku pracy.

Centra tworzone są od 2002 roku dzięki grantom resortu pracy. W końcu grudnia 2004 roku w Wielkopolsce funkcjonowały 72 gminne centra informacji.

Liczba akademickich biur karier, które podpisały z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Poznaniu umowę o współpracy

Wielkopolska

Liczba gminnych centrów informacji w województwie wielkopolskim

I EDYCJA GRANTÓW - 7 GCI

II EDYCJA GRANTÓW - 45 GCI

III EDYCJA GRANTÓW - 20 GCI

Model Partnerstwa Lokalnego

Departament Pracy USA oraz polski resort pracy w czerwcu 2002 roku oficjalnie zainaugurowały działalność Programu Wdrażania Modelu Partnerstwa Lokalnego. Obecnie program obejmuje swym zasięgiem wszystkie województwa na terenie kraju. Wykonawcą projektu w USA jest Worldwide Strategies Inc., a w Polsce Instytut Współpracy i Partnerstwa Lokalnego.

Nadrzędnym celem programu jest zwiększenie zatrudnienia w partnerskich społecznościach. Na Model Partnerstwa Lokalnego składają się trzy wzajemnie się uzupełniające moduły: Szybkie Reagowanie, Lokalne Ożywienie Gospodarcze i Szybki Start. Uczestnikami programu są przedstawiciele instytucji rządowych i samorządowych, związków zawodowych, stowarzyszeń, agencji rozwoju, organizacji pracodawców i ośrodków szkoleniowych.

W 2004 roku Zarząd Województwa Wielkopolskiego podjął uchwałę o przystąpieniu województwa do „Programu Wdrażania Modelu Partnerstwa Lokalnego na terenie Polski w latach 2002-2004”. Realizację programu powierzono Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy w Poznaniu. Podpisane zostały porozumienia pomiędzy Marszałkiem Województwa Wielkopolskiego, Prezydentem Miasta Poznania i 16 powiatami województwa wielkopolskiego przystępującymi do realizacji programu. Podpisano także porozumienie w zakresie realizowania „Programu Wdrażania Modelu Partnerstwa Lokalnego” pomiędzy Partnerami Programu na terenie Wielkopolski, którymi są Samorząd Województwa Wielkopolskiego, Wielkopolski Urząd Wojewódzki, NSZZ „Solidarność” Region Wielkopolski, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych Województwa Wielkopolskiego oraz Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski. Ponadto powołano Zespół Zadaniowy ds. projektowania i wdrażania Modelu Partnerstwa Lokalnego na terenie województwa.

Inicjatywa wspólnotowa EQUAL

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu w 2004 r., w ramach współpracy z instytucjami rynku pracy, zaangażował się czynnie w tworzone w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, Partnerstwa na Rzecz Rozwoju.

Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL to część strategii Unii Europejskiej na rzecz stworzenia większej liczby miejsc pracy i zapewnienia szerokiego do nich dostępu. EQUAL to propozycja nowych sposobów rozwiązywania problemu dyskryminacji na rynku pracy. Inicjatywa jest finansowana przez Europejski Fundusz Społeczny i ma na celu testowanie i popieranie – w drodze współpracy transnarodowej – nowych sposobów zwalczania wszystkich form dyskryminacji i nierówności na rynku pracy, zarówno wobec osób zatrudnionych, jak i poszukujących pracy. EQUAL obejmuje również działania na rzecz społecznej i zawodowej integracji osób ubiegających się o azyl.

Inicjatywa EQUAL obejmuje swoim zakresem dziewięć obszarów tematycznych. Osiem z tych tematów jest zdefiniowanych w kontekście priorytetów „Europejskiej Strategii Zatrudnienia” (ESZ). Dziewiąty temat obejmuje specyficzne potrzeby osób ubiegających się

o status uchodźcy. Ogólnie celem podejścia tematycznego jest poszukiwanie nowych sposobów rozwiązywania problemów wspólnych dla różnych rodzajów dyskryminacji i nierówności, zamiast skupiania się na poszczególnych grupach społecznych.

TENDENCJE NA WIELKOPOLSKIM RYNKU PRACY W 2004 roku

Stopa bezrobocia, liczba bezrobotnych – korzystna tendencja dla Wielkopolski

Na koniec roku 2004 stopa bezrobocia wyniosła 16,2%, dzięki czemu województwo wielkopolskie znalazło się na czwartym miejscu wśród województw o najniższej stopie.

Zmiany liczby bezrobotnych ogółem w województwie wielkopolskim w latach 1998-2004

wyszczególnienie	dane z końca roku						
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
stopa bezrobocia	8,0	10,5	12,5	16,6	17,2	17,1	16,2
liczba bezrobotnych ogółem	121 491	164 639	193 326	237 268	249 238	247 869	232 251
liczbowy wzrost / spadek bezrobotnych ogółem do roku poprzedniego	-	43 148	28 687	43 942	11 970	-1 369	-15 618
procentowy wzrost / spadek bezrobotnych ogółem do roku poprzedniego	-	35,5	17,4	22,7	5,0	-0,5	-6,3

Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa wielkopolskiego jest wynikiem zmiany postaw tych osób, większej mobilności, jak również większej gotowości do podjęcia pracy oraz aktywności działań urzędów pracy.

Zwiększenie liczby ofert pracy w stosunku do roku 2003

Zwiększyła się liczba ofert pracy (w stosunku do 2003r. wzrost o 8534, tj. 12,8%) z tego 38,7% dotyczyło ofert pracy subsydiowanej.

Wzrost podjęć pracy w stosunku do roku 2003

W roku 2004 w stosunku do roku 2003 zauważalna była znaczna poprawa jeżeli chodzi o podjęcia pracy przez osoby bezrobotne. Pracę podjęło 126138 osób, czyli o 6,3% więcej niż w 2003 roku.

Zwiększenie liczby osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu

W roku 2004 w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu objęto 42246 osób (w stosunku do roku 2003 nastąpił wzrost o 2,5%).

Spadek odsetka bezrobotnych z prawem do zasiłku

Zmiana polityki zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu w minionych latach zaowocowała spadkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne z prawem do zasiłku. W porównaniu do roku 1999, czyli na przestrzeni 5 lat odnotowano spadek odsetka liczby osób bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku z 24,3% w roku 1999 do 16,5% w roku 2004, czyli o 7,8 punktu procentowego.

Sytuacja osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 miesięcy)

W 2004 r. po długotrwałym wzroście odsetka osób długotrwale bezrobotnych (w roku 2003 odsetek ten wyniósł 49,9%, w roku 2002 kształtował się on na poziomie 47,9%) nastąpił spadek do poziomu 48,4% (112370 osób).

Sytuacja kobiet na wielkopolskim rynku pracy

W roku 2004 – podobnie jak w roku ubiegłym - odnotowano wzrost odsetka kobiet w populacji bezrobotnych (w roku 2003 wyniósł 53,3%, natomiast w 2004 r. kształtował się na poziomie 55,1%).

Wzrost liczby osób bezrobotnych niepełnosprawnych

Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych na koniec grudnia 2004 roku była o 7,2% wyższa niż w końcu grudnia 2003 r.

Reasumując, sytuacja na rynku pracy w Wielkopolsce w roku 2004 uległa dalszej poprawie po przełomowym 2003 roku. Wpłynął na to głównie fakt poprawy sytuacji ekonomicznej zarówno całego regionu, jak i podmiotów gospodarczych działających w Wielkopolsce.

Wejście Polski do Unii Europejskiej stworzyło województwu możliwość pozyskania dodatkowych – znacznych kwot na rozwój zasobów ludzkich, finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Działalność urzędów pracy województwa wielkopolskiego pokazuje, że zarówno środki krajowe jak i wpływające z Unii Europejskiej pozwolą na dynamiczne zwiększenie działań na wielkopolskim rynku pracy.

PODSUMOWANIE

Ocena sytuacji na rynku pracy w województwie wielkopolskim prowadzi do następujących wniosków:

Zmiany popytu na pracę są obecnie znacznie szybsze niż zmiany podaży pracy. W konsekwencji tej różnej dynamiki zmian powstaje na rynku rozbieżność między strukturą zapotrzebowania na kwalifikacje, w której wyraźnie zwiększa się popyt na osoby wykształcone nowocześnie, a strukturą dostarczanych zasobów pracy o ciągle zbyt tradycyjnych kwalifikacjach. W związku z powyższym szczególną rolę do odegrania mają szkolenia dostosowujące umiejętności i kwalifikacje osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy.

W przyszłości – wraz z postępującym rozwojem gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach – postępować będzie proces zmniejszania się roli tradycyjnych przemysłów uważanych za schyłkowe lub zanikające, na rzecz wzrostu roli działów i branż innowacyjnych, stosujących nowoczesne technologie oraz usługi, co skutkuje zanikaniem zawodów rzemieślniczych tj. szewc, szwaczka, krawiec. Dlatego też powiatowe urzędy pracy rzadko organizują szkolenia dla ww. zawodów.

W związku z tym, że coraz częściej liczą się specjalistyczna wiedza i doświadczenie oraz przystąpienie Polski do Unii Europejskiej coraz większą rolę powinny odgrywać szkolenia, np. w zakresie obsługi komputera oraz nauki języków obcych. Tymczasem w ofercie szkoleń organizowanych przez powiatowe urzędy pracy w ww. zakresie zorganizowano tylko 14 kursów nauki języka angielskiego i 6 języka niemieckiego. W ofercie urzędów pracy dominują szkolenia w zakresie umiejętności tradycyjnych, takich jak kurs spawania (47), kurs obsługi kasy fiskalnej (27), kurs na operatora wózka widłowego/jezdniowego (27), co świadczy o dużym zapotrzebowaniu na takie kwalifikacje. Z uwagi na to powiatowe urzędy pracy kontynuują przez cały rok tę samą tematykę szkoleń*.

Dominacja małych firm na terenie województwa wielkopolskiego zarówno pod względem liczby, jak i pod względem tworzenia zatrudnienia powoduje, że te właśnie podmioty należy uznać za najważniejsze w kształtowaniu zmian na rynku pracy. Od ich kondycji ekonomicznej zależy, czy będą one motorem wzrostu zatrudnienia, czy też wywołają spadek liczby pracujących. Wynika z tego konieczność podjęcia zintegrowanych działań na rzecz wspierania małej i średniej przedsiębiorczości. Szczególnie istotne jest tutaj tworzenie partnerstw lokalnych oraz współpraca na płaszczyźnie przedsiębiorca – samorząd – bezrobotny. Rolą samorządu jest z jednej strony tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, np. poprzez ustanowienie preferencyjnych stawek podatków od nieruchomości dla małych i średnich przedsiębiorców, z drugiej natomiast celowe udzielanie dotacji osobom bezrobotnym na takie przedsięwzięcia gospodarcze, które po analizie

* informacje na temat szkoleń realizowanych przez powiatowe urzędy pracy pochodzą z comiesięcznych planów szkoleniowych przesyłanych do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

lokalnego rynku pracy rokują szansę na przetrwanie i rozwój, co w konsekwencji prowadzić będzie do ożywienia gospodarczego i zwiększenia zatrudnienia na rynkach lokalnych.

By osoba bezrobotna mogła być skutecznie aktywizowana w ramach samozatrudnienia, konieczne jest wyposażenie jej w niezbędną wiedzę dotyczącą prowadzenia działalności gospodarczej. Stąd tak ważne jest upowszechnienie zagadnień odnośnie przedsiębiorczości już w szkołach oraz organizowanie kursów i szkoleń w zakresie różnych aspektów prowadzenia własnej firmy. Taki kierunek działań służb zatrudnienia – zwłaszcza w aspekcie dostępności funduszy europejskich przeznaczonych na rozwój przedsiębiorczości – należy uznać za szczególnie uzasadniony.

Grupa osób długotrwale bezrobotnych stanowi około 50% ogółu zarejestrowanych osób w powiatowych urzędach pracy. W związku z tym, oprócz programów realizowanych przez samorządy powiatowe skierowanych do tej grupy osób, samorząd województwa podjął decyzję o kontynuacji w 2005 r. „Programu bezrobotnych z terenów wiejskich i o wysokim zagrożeniu bezrobociem dla województwa wielkopolskiego *Rowy*”.

Szansę osób niepełnosprawnych na rynku pracy są niższe głównie z oczywistego powodu ograniczonej sprawności organizmu (i potencjalnie niższej wydajności pracy), ale także z powodu ich relatywnie niskich kwalifikacji, infrastrukturalnych barier, ograniczonej mobilności oraz relatywnie niskiej motywacji do pracy, co wykazało przeprowadzone w 2004 r. przez Wojewódzki Urząd Pracy badanie w celu określenia sytuacji osób niepełnosprawnych w Wielkopolsce. Ankietowane osoby jako główne przyczyny trudności na rynku pracy wskazują stan zdrowia, niewystarczające kwalifikacje oraz utrudniony dojazd do miejsca pracy. W przypadku aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych szczególnie istotna jest rola doradcy zawodowego, który powinien przede wszystkim przekonać osobę niepełnosprawną, iż może ona być pełnowartościowym, dobrze wykonującym swoją pracę fachowcem. W przypadku osób niepełnosprawnych kluczowe jest zwiększenie ich motywacji do pracy oraz zapewnienie integracji społecznej. Znaczącą rolę w tym zakresie mogą odegrać Centra Integracji Społecznej. Niezwykle ważna jest aktywność pozwalająca na integrację społeczną dzięki pracy, co nie oznacza koniecznie tradycyjnie pojmowanego zatrudnienia. Stąd tak ważne są różne formy wykonywania pracy. Upowszechnianie atypowych form pracy (np. telepracy) może być w przypadku osób niepełnosprawnych, często niezdolnych do podjęcia zatrudnienia poza domem, szczególnie skuteczne.

Trudności osób młodych (tj. osób do 25 roku życia) z wejściem na rynek pracy związane są z niechęcią pracodawców do zatrudniania osób bez doświadczenia zawodowego, często także z niskimi umiejętnościami ogólnymi. Firmy na rynku wielkopolskim, przede wszystkim małe i średnie, nie mają dostatecznych środków, aby dofinansować przygotowanie

absolwentów do swoich potrzeb. Wysoka podaż „młodych” zasobów pracy, ułatwia pracodawcom sytuację. Utrudnia natomiast sytuację młodzieży. Nieatrakcyjny kierunek kształcenia, niska jakość, brak jakiegokolwiek praktyki, nieumiejętność poruszania się na rynku pracy przekładają się na sytuacje bezrobocia na starcie w dorosłe życie. W związku z tym szczególnie ważne jest doradztwo zawodowe realizowane jeszcze przed wyborem zawodu. W województwie wielkopolskim istnieje duża liczba ośrodków mogących służyć takim doradztwem młodym osobom (72 gminne centra informacji, 20 akademickich biur karier, 15 szkolnych ośrodków kariery). Doradztwem zawodowym dla młodzieży aktywnie zajmują się też centra informacji i planowania kariery zawodowej. Ponadto istotne znaczenie dla młodzieży mają programy wspomagające start zawodowy, takie jak program „Pierwsza Praca”, w którym w województwie wielkopolskim uczestniczyło w latach 2002-2004 ok. 47,3 tys. osób. Dzięki przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej możliwe stało się też realizowanie programów wsparcia dla młodzieży finansowanych z funduszy unijnych, takich jak Działanie 1.2 SPO RZL, w ramach którego w 2004 r. aktywizowano 7247 osób.

Trudności z utrzymaniem pracy przez osoby starsze w Polsce związane są głównie z procesami restrukturyzacyjnymi w gospodarce. W ich wyniku osoby te tracą pracę przed osiągnięciem wieku emerytalnego, a na uzyskanie nowego miejsca pracy na ogół nie mają większych szans. Kwalifikacje starszego pokolenia bywają często zbyt niskie i niedostosowane do potrzeb transformującej się gospodarki. Ponadto pracodawcy niechętnie zatrudniają osoby starsze ze względu na ich mniejszą elastyczność zawodową i gwarantowany ustawowo przedemerytalny okres ochronny. Powyższe czynniki uzasadniają objęcie osób powyżej 50 roku życia szczególną uwagą i pomocą. Tymczasem w województwie wielkopolskim trzy powiatowe urzędy pracy złożyły wniosek o dofinansowanie projektu w ramach rządowego programu „50+”, mającego na celu aktywizację zawodową osób powyżej 50 roku życia, z czego powiat czarnkowsko-trzcianecki otrzymał środki na jego realizację.

Do najbardziej istotnych przyczyn trudnej sytuacji kobiet na rynku pracy należą instytucjonalne oraz kulturowe uwarunkowania postrzegania roli kobiety. Rodzinne funkcje kobiety dominują nad innymi. To matka jest wskazywana jako ten z rodziców, którego obowiązkiem jest opieka nad dzieckiem. Wobec niedostatecznej infrastruktury oraz wsparcia ze środków publicznych pozwalającego na godzenie obowiązków rodzinnych i zawodowych, a także niedostatecznego partnerstwa w rodzinach, pracodawcy unikają zatrudniania kobiet ze względu na ryzyko poniesienia wyższych kosztów pracy, związanych z ich wchodzeniem w okres macierzyństwa. Z przeprowadzonego przez Wojewódzki Urząd Pracy badania ankietowego dot. sytuacji bezrobotnych kobiet w Wielkopolsce wynika, iż na 1517 respondentek, co stanowi 1,2% ogółu bezrobotnych kobiet, 19% (288 kobiet) stwierdziło, że

nie uzyskało żadnej propozycji pomocy ze strony urzędu tj. 0,2% ogółu bezrobotnych kobiet. W całym 2004 roku urzędy pracy zaktywizowały 22161 kobiet tj. 52,5% ogółu bezrobotnych.

Realne wyrównanie statusu kobiet i mężczyzn na rynku pracy wymaga, z jednej strony motywacji do zmiany zachowań pracodawców, a z drugiej rozwoju instytucji wspierających godzenie funkcji rodzicielskich z zawodowymi.

Wzrost szans na pracę ludności zamieszkującej obszary wiejskie związany jest z rozwojem miejsc pracy poza rolnictwem. Dotychczasowe proporcje w działaniach polityki sektorowej powinny przesunąć się od wspierania cen i dochodów w stronę wspierania przemian strukturalnych. Pomocna w tym zakresie może być akcesja do Unii Europejskiej. W pierwszych latach po wstąpieniu do UE nie należy jednak oczekiwać, iż wspólna polityka rolna i programy strukturalne dostarczą instrumentów, które w szybki i skuteczny sposób będzie można wykorzystać do tworzenia nowych miejsc pracy na wsi. Natomiast w dłuższej perspektywie, wraz ze wzrostem umiejętności korzystania z tych funduszy przez potencjalnych beneficjentów oraz dostosowywania tych programów do specyfiki problemów krajowego rynku pracy, ich znaczenie w rozwiązywaniu tych problemów na wsi będzie rosło.

W świetle przedstawionych powyżej spostrzeżeń dotyczących wielkopolskiego rynku pracy można stwierdzić, że w 2005 r. działania zmierzające do ograniczenia zjawiska bezrobocia w województwie powinny koncentrować się przede wszystkim na:

1. **Rozwoju jakości zasobów pracy**, tj. rozwijaniu sieci jednostek poradnictwa zawodowego (również w systemie szkolnym, przede wszystkim na poziomie szkoły średniej), dostosowanych do potrzeb poszczególnych grup bezrobotnych i promujących mobilność zawodową, ze szczególnym uwzględnieniem samozatrudnienia oraz potrzeb lokalnych rynków pracy.
2. **Poszerzaniu współpracy między partnerami rynku pracy**, tj. publicznymi służbami zatrudnienia, organizacjami edukacyjnymi, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, firmami doradztwa personalnego, organizacjami pracodawców. Tego typu współpraca polegać powinna nie tylko na wymianie informacji będących podstawą prawidłowego diagnozowania problemów i potrzeb rynku pracy, ale również na mobilizowaniu i włączaniu partnerów w proces podejmowania decyzji.
3. **Propagowaniu idei przedsiębiorczości i samozatrudnienia**, m.in. poprzez przyjazny system podatków lokalnych, usprawnienie i ułatwienie procesu rejestracji działalności gospodarczej, udzielanie dotacji na podjęcie działalności gospodarczej. rozwoju inwestycji infrastrukturalnych; pozyskiwania zewnętrznych inwestorów.

Określone powyżej zadania zawarte są w przyjętym przez samorząd województwa „Planie działań na rzecz zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2005”. Zadania te przedstawiają się następująco:

- integrowanie działań służb rynku pracy, pomocy społecznej i partnerów rynku pracy mających na celu opracowanie, realizację i promocję innowacyjnych programów skierowanych do osób bezrobotnych, w tym głównie pozostających długotrwale bez pracy, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- podejmowanie zintegrowanych działań instytucji rynku pracy oraz partnerów społecznych na rzecz osób bezrobotnych i biernych zawodowo, szczególnie na rzecz młodzieży, osób długotrwale bezrobotnych i mieszkańców terenów wiejskich,
- dostosowanie do zmian na rynku pracy, w szczególności poprzez reorientację zawodową osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi oraz mieszkańców terenów wiejskich,
- kształcenie i wychowanie młodzieży w celu aktywizacji zawodowej, zatrudnianie młodzieży, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu,
- aktywizacja zawodowa osób powyżej 50 roku życia,
- wspieranie w kształceniu i podejmowaniu zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
- propagowanie zasady równości kobiet i mężczyzn w zatrudnieniu,
- ścisła współpraca pomiędzy instytucjami rynku pracy a instytucjami edukacyjnymi, dotycząca przede wszystkim informacji na temat zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz korelacji kierunków kształcenia z potrzebami rynku pracy,
- ciągłe podwyższanie standardów usług świadczonych przez instytucje rynku pracy i inne instytucje współdziałające, poprzez doskonalenie umiejętności zawodowych i szkolenie zatrudnionej kadry,
- ścisłe współdziałanie służb zatrudnienia oraz pozostałych instytucji polityki społecznej w celu zapewnienia osobom bezrobotnym kompleksowego wsparcia,
- wspieranie przedsiębiorczości poprzez ułatwianie przedsiębiorcom podejmowania inwestycji oraz wspomaganie tworzenia i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.

Realizacja powyższych priorytetów w dużym stopniu przyczyni się do utrzymania tendencji spadkowej, jaka od 2002 roku utrzymuje się w poziomie bezrobocia na terenie województwa wielkopolskiego i ułatwi osiągnięcie w końcu 2005 roku stopy bezrobocia w wysokości poniżej 16%.

PUBLIKACJE WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY W POZNANIU

Głównym zadaniem publikacji przygotowanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu w 2004 roku było przedstawienie sytuacji na rynku pracy grup szczególnie narażonych na trudności w znalezieniu zatrudnienia. Opracowano także informatory dla pracodawców, gminnych centrów informacji oraz obywateli polskich poszukujących zatrudnienia w krajach Unii Europejskiej.

Ocena sytuacji na wielkopolskim rynku pracy w 2003 roku

Opracowanie przedstawia sytuację na wielkopolskim rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem rozmiaru i dynamiki oraz struktury bezrobocia, a także działań podejmowanych w celu ograniczenia rozmiarów tego zjawiska i pomocy osobom pozostającym bez pracy w 2003 r.

Niepełnosprawni w Wielkopolsce

Celem opracowania „Niepełnosprawni w Wielkopolsce” było ukazanie i przybliżenie sytuacji osób bezrobotnych niepełnosprawnych województwa wielkopolskiego na rynku pracy. W publikacji przedstawione zostały informacje statystyczne, instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych oraz programy aktywizacji zawodowej skierowane do tej kategorii bezrobotnych.

Sytuacja bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie

Przygotowane opracowanie ma na celu przybliżenie sytuacji bezrobotnych osób z terenów wiejskich na rynku pracy, przedstawienie instytucji i programów służących pomocą tej grupie bezrobotnych oraz wskazanie kierunków działań, jakie należy podjąć dla ułatwienia im funkcjonowania na wielkopolskim rynku pracy.

Sytuacja kobiet na wielkopolskim rynku pracy

Publikacja omawia sytuację bezrobotnych kobiet na wielkopolskim rynku pracy, programy realizowane na rzecz aktywizacji zawodowej tej grupy w 2003 roku oraz migrację zawodową kobiet. Przedstawiono również informacje dotyczące inicjatywy wspólnotowej EQUAL i organizacji pozarządowych wspierających kobiety.

Ocena sytuacji absolwentów szkół województwa Wielkopolskiego, rocznik 2002/2003 na rynku pracy

Opracowanie przygotowano w celu przedstawienia sytuacji młodych ludzi na rynku pracy, a szczególnie przybliżenia, ilu absolwentów pozostaje bez pracy, ukończenie jakiego kierunku daje znaczne szanse na otrzymanie zatrudnienia, a po jakim szanse takie są niewielkie oraz przedstawienia możliwości wsparcia absolwentów przez krajowe i europejskie instytucje rynku pracy. Coroczne opracowanie przyczynia się do dyskusji na

temat zmian i dalszego rozwoju rynku edukacyjnego w Wielkopolsce. Pozwala także dostosowywać treść i strukturę kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Barierzy startu zawodowego absolwentów wyższych uczelni

Głównym celem badań było uzyskanie szerokiej wiedzy na temat źródeł problemu bezrobocia wśród absolwentów szkół wyższych, barier i trudności ich startu zawodowego. Istotne było również poznanie aspiracji, postaw i przymyśleń młodzieży w stosunku do własnego zawodu, do sytuacji na rynku pracy, do przyszłości, ich oczekiwań związanych z zatrudnieniem. Jedną z intencji prowadzonego badania było również poznanie aktywności respondentów w poszukiwaniu pracy.

Bezrobocie w województwie wielkopolskim w latach 1999-2003

Projekt ten zawiera tablice informacyjne dotyczące sytuacji w zakresie bezrobocia na obszarze województwa wielkopolskiego w latach 1999 – 2003. W opracowaniu przedstawione są zmiany zachodzące na przestrzeni 5 lat w zakresie wielkości i struktury bezrobocia oraz w zakresie środków finansowych – Funduszu Pracy – kierowanych na obsługę bezrobocia.

Znaczenie doradztwa zawodowego prowadzonego przez służby zatrudnienia województwa wielkopolskiego w procesie podejmowania decyzji przez młodzież szkolną

Opracowanie zawiera charakterystykę stosowanych metod doradczych, opis wykorzystywanych w pracy z młodzieżą narzędzi oraz analizę skuteczności podejmowanych wobec młodzieży uczącej się działań.

Analiza skuteczności warsztatów aktywizacji zawodowej

Opracowanie przedstawia wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród doradców zawodowych prowadzących zajęcia warsztatowe oraz klientów uczestniczących w warsztatach. Analizuje najczęstsze problemy, z jakimi zgłaszają się uczestnicy warsztatów, ocenia przydatność treści przekazywanych podczas warsztatów w odniesieniu do skuteczności w poszukiwaniu pracy, a także odpowiada na pytanie, jakie dodatkowe korzyści przynosi uczestnikom udział w warsztatach.

Informacje o warunkach zatrudnienia obywateli polskich w krajach Unii Europejskiej

W publikacji przedstawione zostały aktualne dane odnośnie zatrudnienia obywateli polskich w krajach UE (kraj i województwo) oraz podstawowe warunki zatrudnienia w krajach Unii Europejskiej.

Informator dla Gminnych Centrów Informacji

Informator przygotowano z myślą o usprawnieniu funkcjonowania centrów i poszerzeniu źródeł informacji. Zawiera on wskazówki, jakie działania można podejmować na rynku pracy, oraz jakie instrumenty rynku pracy można stosować w gminnych centrach informacji.

Informator – udogodnienia i pomoc dla pracodawców

Informator opracowano biorąc pod uwagę duże zainteresowanie pracodawców możliwościami i formami pomocy oferowanej przez urzędy pracy ze środków Funduszu Pracy oraz pomocy oferowanej przedsiębiorcom przez Unię Europejską, a także zmianami, jakie wniosła ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku.

Informator o zakładach pracy chronionej – województwo wielkopolskie

Publikacja zawiera charakterystykę chronionego rynku pracy w regionie oraz szczegółowe informacje dotyczące: lokalizacji ZPCh, wielkości zatrudnienia, rodzaju świadczonych usług, profilu produkcji, stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych i rodzaju niepełnosprawności, z jakimi mogą być zatrudniani pracownicy wraz ze wskazaniem udogodnień, z których mogą korzystać.

Informator o szkołach kształcących i instytucjach wspomagających osoby niepełnosprawne – województwo wielkopolskie

Informator zawiera dane o ofercie placówek edukacyjnych, zastosowanych rozwiązaniach architektonicznych i innych formach wsparcia skierowanych do osób niepełnosprawnych oraz informacje o instytucjach pomagających osobom niepełnosprawnym z uwzględnieniem poszczególnych rodzajów niepełnosprawności.

Informator o szkołach językowych w Poznaniu

Poradnik zawiera dane adresowe oraz informacje o poszczególnej ofercie językowej, adresatach oferty, poziomach i profilach kształcenia, uzyskiwanych certyfikatach.

Wykaz instytucji wspierających przedsiębiorczość – województwo wielkopolskie

Publikacja zawiera adresy instytucji i organizacji działających na rzecz wspierania przedsiębiorczości w województwie oraz informacje o rodzajach i zakresie świadczonych usług.

Informator EFS Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich

Pierwszy numer Informatora zawiera zarówno podstawowe informacje na temat celów SPO RZL będącego jednym z programów realizujących założenia Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004–2006, jak i projektów, które są realizowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu w ramach Priorytetów i Działań SPO RZL. Intencją twórców Informatora jest, aby stanowił on publicystyczne forum, na łamach którego będą oni cyklicznie informować o postępach w realizacji założeń SPO RZL przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu.

Fundusze pomocowe Unii Europejskiej

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu aktualizuje opracowanie dotyczące możliwości, jakie niesie członkostwo w Unii Europejskiej zarówno dla Polski, jak i regionu. Publikacja

zawiera cenne informacje na temat pomocy finansowej krajów członkowskich, funduszy przedakcesyjnych oraz funduszy strukturalnych. Opracowanie jest modyfikowane zgodnie z aktualnymi zmianami.

Europejski Fundusz Społeczny w Wielkopolsce (SPO RZL)

Broszura zawiera podstawowe informacje na temat Europejskiego Funduszu Społecznego i Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich.

Europejski Fundusz Społeczny w Wielkopolsce ZPORR

Broszura zawiera podstawowe informacje na temat Europejskiego Funduszu Społecznego i Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.